PROMIN

ПРОМІНЬ

Ч. 3
БЕРЕЗЕНЬ
1982

Second Class Mail Registration Number 1925

ПРОМІНЬ

РІК XXIII БЕРЕЗЕНЬ 1982 Ч. 3

Виходить раз у місяць

Видає

Редагує Редакційна Колегія

Редактор — НАТАЛІЯ КОГУСЬКА

Передплата в Канаді $12.00
Передплата до інших країн 12.00
Поодиноке число 1.20

Передплату висилати на адресу:
ПРОМІНЬ
P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg, Man. R2W 3R4

PROMIN

No. 3 **MARCH, 1982** **VOL. XXIII**

Monthly Publication

Published by

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

Edited by Editorial Committee

NATALIA KOHUSKA — Editor

Subscription in Canada $12.00
Subscription in other countries 12.00
Single copy 1.20

Address:
PROMIN
P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg, Man. R2W 3R4

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

Н. Кібець — Тарасові 1
Л. Горбачева — Жінка у творах Шевченка 1
Ярина Зоряна — Вшануймо Тараса 1
Ярина Зоряна — Молитва про дружиність 3
Мир. Фербей — Відкриття статуї Піонерської Жінки 4
Галина Мельник — Три генерації 6
Леся Українка — Спить озеро 8
Б. Панчук — Люба-Анна Олянська 9
Добр. М. Керніцька — 90-ліття піонерів і декада української родини 10
Олена Пчілка — Спогади про Михайла Драгоманова 11
Vol. Sichynsky — Shevchenko as an Etcher and Painter 15
Відділ для дітей 19
І. Боднарчук — Прислухаймось до голосів діячів культури 20
А. Филипчук, Ф. Пелех — Звіт Пров. З'їзду Союзу Українок в Альберті 22
І. Вахна — Українська вишивка 23
— Квіти незабутнім 24
Річні звіти відділів 25
Громадська і родинна хроніка 27
С. Кульба — Довкола дому 32
Пожертви 33

НА ОБКЛАДИНЦІ: Світлина з відкриття статуї піонерської жінки в Едмонтоні в серпні 1981 р. Гляди опис на ст. 4.

Platform Guests at Unveiling Ceremony of Statue of Pioneer Woman. (From left to right on photograph): Mayor Cec Purves, Mayor of the City of Edmonton; Gloria Ferbey, President, Alberta Provincial Executive, Ukrainian Women's Assoc. of Canada; Senator Martha Palamarek Bielish, (Statue unveiled by Senator Bielish); Sculptor John Weaver; Commissioner A. Savage; Bob Evans, Chairman, Municipal Anniversary Committee; Nadeya Bodnar, Immediate Past President, Ukrainian Women's Assoc. of Canada; Bill Diachuk, Minister of Occupational Health & Safety.

ВИДАННЯ, ЩО ЇХ МОЖНА НАБУТИ В ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

Блискуча зоря, княжна Анна Всеволодівна, Митр. Іларіон ..... $ 0.50
Вибране, Г. Мандрика 1.50
Видатні жінки України, Н. Полонська-Василенко 6.00
Довідник про Союз Українок Канади 0.10
Листки взорів з мистецької книжки, хрестиками, явор., низинкою 0.25
Дорогами Сорокріччя, Н. Когуська 1.50
50-річчя здобуття громадських прав Української Жінки, Г. Янішевська 0.75
Статут Союзу Українок Канади 0.25
Твори Лесі Українки, а англійській мові, КУК 7.50
Три сильветки, Л. Білецький 1.50
Українські коляди, С. Яременко 0.75
Українська жінка в хореографії, М. Пастернакова 3.00
Чарівний діямант, М. Погідний-Угорчак 2.00
Юний Скоморох, п'єси для молоді 6.00
Я вернуся, О. Крамар 0.50
Pysanka: Icon of the Universe — Museum U.W.A.C. 3.95
"Ukrainian Canadiana" U.W.A.S. 12.00
The Development of Ukrainian Classical Music, D. Woziy 0.50
Збірка матеріялів, 100-річчя з дня нар. Лесі Українки 2.50
На крилах пісень, пісні з нотами на слова Лесі Українки 10.00
На Роковини Івана Франка 1.00
Програма для Молодших Відділів СУМК 2.00
Програма на свято Л. Українки і О. Кобилянської 1.00
Програма на свято Св. Миколая 2.50
Про життя і творчість Ольги Кобилянської 0.50
Підручник для Надзірної Ради Молодших Відділів СУМК 7.00
П'єса, „За нами, сестри!", Анна Звоздецька 1.50
П'єси для молоді 2.50
Програма для садочків 1.50
Візитівки, з смолоскипом, тузин 1.00

UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA
#25 11024 — 82 Ave.,
Edmonton, Alberta T6G 0T2

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada

ТАРАСОВІ

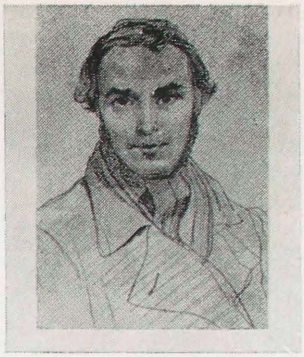

Коли серце моє в непокою,
Коли сил воно прагне здобуть для добра,
Я іду, наш Кобзарю коханий до тебе
Так, як спраглий у спеку іде до Дніпра.

І іду не одна. Наче море до скелі приходить
Ввесь твій люд, щоб вклонитись тобі,
І несе він закохані душі,
Ніжний — яблуні квіт.

І ніяким вітрам не завіять до тебе стежини,
Ані зливам не змить всіх доріг в забуття, —
Найміцніші скрижалі — це серце величне
людини,
І на них твоє ІМ'Я вписало життя.

Ми ідемо... Наша думка і порух єдинні,
Наша пісня, як голуб, що б'ється крилом
у блакить,
Навіть Сивий Дніпро усміхнувся від щастя
дитинно,
Чуєш? — Він заспівав, той, хто вмів лише бурі
творить.

І пісень тих не треба нікому шукати
По холодних чужих й заморських краях,
Наче б небо весняне на зорі багате,
Так багата на пісні Вкраїна твоя.

Спи ж спокійно Кобзарю, під зорями
світлого неба,
Віковічно вирує Чернеча Гора...
Коли людськеє серце спокою немає,
Вони йдуть всі до Тебе,
Наче спраглі ідуть до Дніпра.

Наталія Кібець

Міннеаполіс, Міннесота
березень 1981 року

Жінка у творах Шевченка

„Рости, рости, моя пташко
Мій маковий цвіте,
Розвивайся поки твоє
Серце не розбите..."

Т. Шевченко

Перед нами дівчинка дитинка. Це — квітка у гаї, ніжний усміх неба, Господня краса. Це щось повне найліпших можливостей, щось, що пробуджує в нас найясніші надії і разом з тим найсумніші побоювання: чи не зломить цю квітку нахабно жорстока рука раніш, ніж вона ввійде в силу, раніш, ніж виросте і загартується її дух до того, щоб стати вище людей з їх гріхами та злочинними нахилами? І чим прегарніша квітка, тим сумніша стелиться перед нею доля, бо грішна наша земля і страшні діла робляться на ній.

І скільки таких підтятих квіток упало в болото на шляху життя — скільки їх, цих карооких, стрункіх дівчат, що вміють вірити без запитів і любити без вороття, скільки їх в розпуці кличе: „За що мене, як росла я, люди не любили, за що мене, як виросла, молодую вбили!"

Та найтяжчі муки ждуть жінку тоді, коли з дівчини вона виросте в матір. Все, що було в ній-дитині неоформлено-прегарного, все, що давало надії і тішило зір м'якою нез'ясованістю, тепер кристалізується під впливом могутнього нового почуття і свідомости обов'язку, що їх накладає материнство.

Здавалось би, чи може бути що на світі гарніше „як тая мати молодая з своїм дитяточком малим"?

Але тільки на хвилинку затримується Шевченко на образі щасливої матері, матері признаної людьми тій гарній молодій, повній силі і здоров'я, що пишається своєю дитиною, що вільно, з усмішкою щастя цілує її, що цілому світові хоче сказати: „моє, моє!"

Тільки на хвилинку... бо ясний образ її закриває тінь матері-покритки.

Тінь тої „великомучениці", що за хвилину недосвідченого щастя платить цілим життям

своїм, найкращим скарбом — молодими літами.

Кому не відомий її образ? „Латана свитина, в душі ціпок, а на другій заснула дитина".

Скільки глуму, скільки призирливих усмішок, скільки погорди зустріла вона; яку гірку чашу безпритульности, пониження і страху — за це вмите сльозою червоненьке, маленьке личенько, за ці безпомічні рученята — прийшлося їй випити до дна.

Красу, молодість, надії і радощі — все взяла дитина, зосередила на собі всі її думки, всі бажання, всі почуття.

Тяжкий її шлях і не кожна може його витримати. Безнадійність огортає слабші і кидає осміяну матір у передчасну могилу — в замерзлий став, у глибоку ріку... А дитина — гине... Бо кому ж, крім матері, воно дороге? Батькові? — він відвернеться. Людям? — насміються. Пси скоріше пожаліють.

І коли ця перспектива життя дитини стає ясною матері — вона не вмре, не дозволить собі на таке визволення. Тоді з покинутої, заплаканої, горем прибитої покритки, з цієї підтятої тополі виросте бронзова постать матері, що вже нічого не чекає для себе, але зуміє дати дитині те, що відняв від неї її батько.

Вона зуміє без скарг пройти життя, вона випрацює, виборе долю людині. Вона зречеться всіх радощів, навіть імени матері, навіть права на свою дитину перед людьми і перед самою дитиною, але всі сили свої жертвує для неї. В її житті більше не повторяться помилки дівочих літ, бо страшніше від глуму людського той осуд, що могла б вона його зустріти в очах дитини; і дитині не доведеться почервоніти за свою матір, вмираючи вона відслонить їй тайну її народження.

Сила материнської любови поборе всі труднощі — не тільки матеріяльні, не тільки піднесе жінку вище людських поглядів і зробить нечулою на те каміння, що так охоче жбурляє ним в покритку юрба. Вона поборе навіть розклад власної душі, вона божевільну поверне на шлях самовіддання і самопожертви.

Материнська любов це той творчий чинник, що в силі змінити ввесь світогляд жінки і з безнадійної, до звірини подібної істоти вміє зробити світлого янгола, що вміє забувати образи і кривди найбільшому ворогові.

Материнська любов уміє перенестись із власних дітей на ввесь світ так, що всі люди стають ніби її дітьми.

Що в світі може винагородити цю безконечну самовідданість, цю мовчазну жертву, що

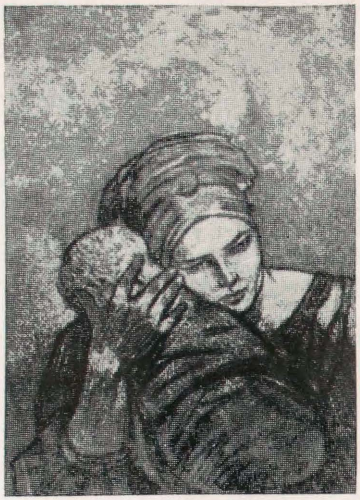

Г. Горобієвська — „Наймичка"

без усякої пози кожної хвилини приносять матері своїм дітям?

Що винагородить затрату сил на тяжку невсипущу працю, котрою оплачений кожний „жупанок — щоб і воно, удовине, до школи ходило", — котра пішла на те, щоб платити тим, байдужим, або і ворожим, від котрих залежить доля дитини, на те, щоб послати лист до сина, на котрий не прийде відповідь?

Все оплачується, всі муки забуваються, коли мати може дочекатись „зросту того сина", якби тільки люди не видерли їй того щастя — жити для дитини. Та саме там, де найтрудніше було виховувати ту дитину, лишається мати на старість сама-одинока. Саме там не вистарчило грошей, щоб відвести від дитини найстрашніший удар. І вирвуть її з безсилих уже рук матері, вирвуть на загибіль, бо „у вдови один син, тай той під аршин".

Сумна і непривітна старість. Може ще вернеться син, може оживе пустка-хата і колишні мрії здійсняться? Але життя не вертає своїх офір і не доводиться матері бачити на дорозі свого життя нових щасливих днів.

Інша річ, коли син загинув за ідею. Тоді вона зуміє перейнятися жаром його віри, не спинить своєї дитини в її тернистому шляху, „нехай іде!" — скаже вона і, віддавши сина на муки і страту во ім'я ідеї, сама зуміє піти слідом за ним і ідею ту зробить своєю дитиною. Тій ідеї, що відібрала у неї дитину, вона поклониться, але діяльна материнська любов не дозволить їй лишитись пасивною — вона са-

ма стане жрекинею тої ідеї. Тепер вона вже не знатиме страху, бо віддала найдорожче; не сховається, а стане в перші лави, на чолі борців; вона збере, з'єднає тих, що готові розбігтися, — вона вілле в їх душу нову відвагу, запалить вогнем своєї любови. І не вмирає ідея, коли в ній живе душа дитини, коли мати хоче принести перемогу для імени свого сина.

Так у творах Шевченка ростей образ жінки з ніжної ледве наміченої сильветки до сталевої статуї, з ніжної квітки через героїню в святу пророчицю-борця.

Коли в перших творах великого поета жінка виступає як жертва соціяльних відносин того часу і національного поневолення, пізніше набирає загально-жіночих рис, то в останніх творах ідея втілена у мистецькі символи.

Лідія Горбачева
(„Жінка")

Ф. Глущук — „Сон"

Ярина Зоряна

Вшануймо Тараса

Вшануймо Тараса в місяць березневий,
Заспіваймо пісню, про садок вишневий.
Зі слів Кобзаревих — черпаймо завзято...
Вдячно проведімо — Шевченкове Свято.

Вшануймо Тараса — гідного уваги
Він борець за правду і повний відваги.
Терпів злидні й горе, тюрми і заслання,
Світ білий покинув, молодо-зарання.

Вшануймо Тараса, квітами-букетом,
За те, що був нашим, незламним поетом,
За творчість мистецтва... за слово ласкаве,
За дух ґеніяльний — від нас Йому — слава!

Вшануймо Тараса — Його заповітом
Ми його нащадки — розкинені світом —
У братній любові — сплетім, рука в руку —
З Його слів пророчих — черпаймо науку-

Під березень 1982
Міннеаполіс

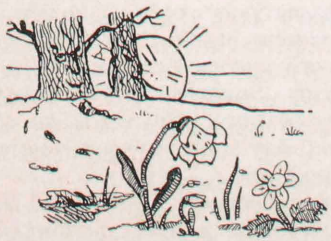

Ярина Зоряна

Молитва про дружність

Господи, і чому так тяжко, так інколи дуже тяжко, бути близьким до людей... і чому я сама так часто не дозволяю людським істотам, стати моїми близькими друзями.

Чи тому, що вже багато разів я зазнала болю від тих, яким довіряла... і боюся знову терпіти, боюся бути розчарованою...

Чи тому, що колись, хтось, використав моє довірливе серце на те, щоби його зневажити.

Твій Син, мав дванадцять близьких друзів... один з них продав його за марний гріш... інший відрікся тоді, коли Ісус його найбільше потребував — решта втекли.

Твій син, будучи Богочоловіком, знав нестійкість друзів. Він сам це заздалегідь предсказав, одначе Він не замкнувся в собі, не стояв осторонь від друзів.

Допоможи Господи, відчинити браму моєго серця, щоби без страху поновлювати й обновлювати це ризиковне діло дружби... бо цей, що не може цього осягнути, загубив вже мистецтво життя... тим самим, відцурався й від Тебе.

Дозволь мені пізнати і прийняти цю правду, що в цілковитому віддані себе другій людині ми тим відчиняємо серця до Тебе. Амінь.

(Вільний переклад з англійського.
Автор незнаний)

Мирослава Фербей

Відкриття статуї Піонерської Жінки

Відкриття статуї Піонерської Жінки відбулося в неділю 23-го серпня 1981 р., коло міського ратуша в Едмонтоні під час Всеканадського З'їзду СУС, з великим успіхом.

Провінційна Екзекутива Союзу Українок Канади на Альберту заплянувала постарати цю статую, щоб відмітити 75-ий Ювілей Альберти. Ця статуя Піонерської Жінки виявлятиме подяку піонерці за її віддану працю, посвяту для своїх дітей, родини і свого народу, і за її освітньо-моральне й релігійне досягнення. Екзекутива вірить, що ця статуя буде високо оціненим символом, як глибока пошана до наших піонерок.

На відкриттю було поверх 2500 людей з дальших і ближчих сторін Канади. Погода була надзвичайно гарна, так що декотрі родини воліли сидіти на зеленій траві під гарними деревами під час цілої програми.

Програма почалася відспіванням „О краю мій" — Виконав сумківський хор під диригентурою пана Євгена Звоздецького.

Мирослава Фербей, голова Провінційної Екзекутиви Союзу Українок на Альберту, була господинею на цьому відкриттю. У своєму вступному слові, вона привітала всіх присутніх: Між іншим, сказала, що піонерська жінка була душею своєї родини, з глибоким виявом волі, поборювати всі труднощі. Жінка-піонерка була дуже молодою як приїхала до Канади, і часто переживала фізично і психологічно, але через її завзятість і важку працю, вона переборола неймовірні недостатки в своєму житті. Статуя є відзначенням такої піонерки.

По цьому пані Фербей представила визначних гостей: пана Джона Вівера, широко знаного мистця, скульптора цієї статуї, пані Надію Боднар, голову Союзу Українок Канади, пана Б. Еванса, голову міського Ювілейного Комітету, Комішенера А. Саведжа — від міського уряду, посадника міста Едмонтону, С. Пирвеса, сенаторку Марту Біліш, пана Василя Дячука, міністра провінційного уряду.

М. Фербей пояснила, що цей проєкт здійснився завдяки Провінційної Екзекутиви, відділів Союзу Українок Альберти, міського ювілейного комітету і міського уряду, які всі щедро ставилися до цього проєкту. Вона подякувала міському урядові за моральну і фінансову підтримку, і попросила посадника міста С. Пирвеса, щоб прийняв статую, як дар всіх відділів Союзу в Альберті.

Посадник Пирвес подякував відділам за такий цінний дарунок для міста Едмонтону, Провінційній Екзекутиві за ініціятиву в проведенню цього проєкту, знаючи яка велика посвята часу і енергії потрібна, щоб такий проєкт здійснився.

Слідували привіти дост. міністра В. Дячука і пані Н. Боднар, які також склали подяку Провінційній Екзекутиві і всім відділам за пам'ятник у честь піонерок.

По представленню дост. сенаторки Марти Біліш, яка походить з околиці Смокі Лейк, Альберта, всі присутні очікували відслонення статуї жінки-піонерки. Визначні гості, які сиділи на сцені, перейшли до прекрасного місця, де статуя стояла — навкруг статуї високі чудові дерева і новопосаджені квіти.

Сенаторка Біліш з великою приємністю відслонила статую. Слідували гучні оплески всіх присутніх. Це був звурушливий момент і не одним сльози покотилися. Присутні перший раз побачили дуже молоду, вродливу піонерку виконану в бронзі.

Піонерка одягнена в українській сорочці, обгортці, опоясана гарним поясом з прекрасним українським взором, на голові коса, і тримає в руках не повний сніп пшениці. Всі були дуже задоволені.

У своїй промові сенаторка Біліш підкреслила вклад всіх піонерок, які збудували цю провінцію. Вона переказала її особисті переживання на фармі своїх батьків, про тяжкі переживання піонерок й їх посвяту до своїх дітей і родини. Між іншим говорила про ролю жінки в громадському житті і про жінок, які не мають змоги бути в проводі, але які виконують важливу працю по своїй змозі.

На цьому закінчилася офіційна частина програми.

Слідував дуже гарний концерт без перерви. Перше виступав сумківський хор під диригентурою Євгена Звоздецького. Присутні любувалися таким чудовим співом.

Оркестра „Водограй" з Гамільтону приїхала з виступами на З'їзді і в той сам час збагатила концертову програму на відкриттю статуї. Щира подяка всім.

Славні танцюристи з ансамблю Шумка закінчили програму, а присутні віддячилися їм

гучними оплесками. Всі почувалися дуже щасливими, що мали нагоду побачити цих талановитих танцюристів.

По концерті, ті що хотіли краще оглянути статую і брати фотографії затрималися коло міського ратуша.

О годині 6:00 вечора, відбулося величаве прийняття у Форт Едмонтон Парку з нагоди цього відкриття. На цій вечері було поверх 600 гостей, які мали нагоду оглянути місце де Історична Фундація Форт Едмонтону пропонує відбудову першої і найстаршої Едмонтонської Книгарні, яку засновано в 1914 р.

При вході, де відбулася вечеря, сумківці сиділи на траві і весело пригравали на цимбалах, скрипці і на сопілці, так що настрій був веселий.

По молитві гості з великим смаком споживали смачну вечерю. На вечері були урядники міста Едмонтону, від провінційного уряду, багато сумківців, як також учасників З'їзду.

Повечері сумківський хор відспівав пару пісень. Несподіваною точкою був виступ бувших сумківців — а це сумківці, які тепер вже бабуні і дідуні — як весело було послухати їхнього співу — закінчили виступ Сумківським кличем — „СУМК, СУМК, Сумківці". Пан Андрій Мельничук, голова СУС на Канаду офіційно закрив З'їзд.

І так закінчився той день — з великим вдоволенням, хоч тяжко було прощатися з приятелями, які приїхали на З'їзд з інших провінцій. До милого побачення, на черговім з'їзді.

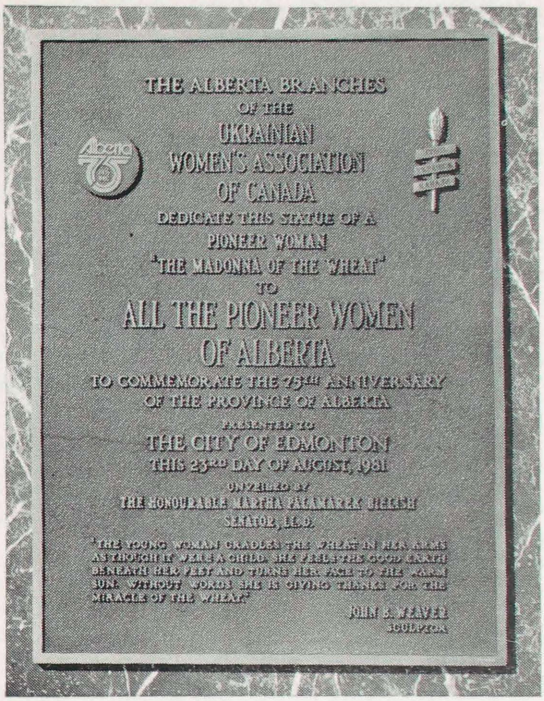

Таблиця приміщена на п'єдесталі статуї Піонерської Жінки.

ПИСАНКА — ЖУРНАЛОВІ „ПРОМІНЬ"

Надходять Великодні Свята; Свята Воскресення Христового, що в українській церковно-народній традиції займають особливо велике місце. Мабуть, немає іншого народу, щоб так сердечно зустрічав Великдень, як це робить наш український народ.

Був колись в Україні гарний звичай обдаровувати писанками і той звичай переходив з роду в рід та став наче законом нашого християнського народу. Звернення оце, нав'язуємо перед Великоднем до того гарного звичаю і пригадуємо обдарувати і наш журнал „Промінь" СВЯТОЧНИМИ ПРИВІТАННЯМИ та ПИСАНКОЮ-ПОЖЕРТВОЮ на В И Д А В НИЧИЙ ФОНД. Нехай не буде ні одного відділу, який би в цьому році забув надіслати свою писанку журналові „Промінь".

Галина Михальчук,
Референтка журналу „Промінь"
Східньої Екзекутиви

ВАША ПЕРЕДПЛАТА?!

Ви могли забути про неї!

Дорогі Читачі — нам всім ходить про те, щоб наш журнал виходив на час і не мав фінансових труднощів. Тому ми просимо Вас, як одержите це число — оберніть і погляньте на останню сторінку на наліпку з Вашою адресою. Якщо Ваша передплата виходить, то будьте ласкаві вислати її завчасу, щоб вона була заплачена рік наперед.

Поштовий уряд того вимагає, бо в іншім разі ми доплачуємо пошту до кожного примірника, якщо адреса показує, що передплата вигасла.

Ми воліємо не висилати упімнень, бо вони також получені з видатками. А це Ваші гроші.

Пам'ятаймо, що лише читачі передплатники є найсильнішою базою нашого журнала.

Адміністрація „Променя"

Галина Мельник

Три ґенерації українських мисткинь

Кожний з нас, майже завжди, із зацікавленням розглядає фотографії, особливо ті, які відтворюють певну подію в громадському, чи приватному житті.

Перед нами рідкісна фотографія, на якій бачимо три ґенерації мисткинь. Перша, найстарша — Ганна Совачева, Євгенія Чайка, а маленька дівчинка — Леся Дніпрова. Це акторки українського театру. У своїй праці всі вони відзначалися і відзначаються спільною рисою, — відданою, щирою любов'ю до театрального мистецтва.

Ганна Совачева працювала в українських театрах переважно в Галичині. Один з них, глибокою борозною, врізався в душу акторки, — це „Заграва". Совачева так писала у своїх спогадах: „У моїх спогадах Театр „Заграва" займає особливе місце. П'ять літ (1934-39 рр.) я працювала в ньому і роки ці буду вважати чимось особливим. Бо всі мої мрії студентських років про орден „лицарів мистецтва" неначе здійснилися тут, у цьому гурті".

Із спогадів сучасників знаємо, що Ганна Совачева була високоосвіченою, щирою людиною і талановитою акторкою, яка створювала яскраві персонажі, і своєю грою завжди полонила глядачів.

Про безмежну любов до Театру свідчать такі рядки, що їх написала Совачева на схилі свого життя: "...і ніколи вже не вернуся на сцену, а без неї нема ні світла, ні щастя, хоча і провізоричного!". Дійсно, так висловлюватись може тільки той у кого душа, по-вінця, виповнена любов'ю до чогось, чи до когось!

Про Євгенію Чайку і Лесю Дніпрову (її донечку), маємо можливість (на скільки нам дозволяє місце на сторінках журналу), розказати більш докладно, бо від 1963 р. по-сьогодні, їхня праця проходить на наших очах.

Євгенія Чайка свою діяльність режисера і акторки (на чужині) розпочала в 1946 р. в Парижі (Франція) і в цьому 1981 р., вона, разом із своїм чоловіком мистцем Борисом Дніпровим, відзначає 35-ліття своєї культурно - мистецької праці на чужині.

Читаючи різні звідомлення про діяльність наших жінок, кожний раз переконуємось, що українська жінка, в будь-яких обставинах, чи на рідній землі, чи за межами батьківщини, завжди віддано трудиться не шкодуючи ні своїх сил, ні часу, ні грошей, — працює для кращого завтра свого народу, чесно віддаючи йому все своє вміння.

Три ґенерації мисткинь — зліва направо — Ганна Совачева (сидить), Євгенія Чайка і Леся Дніпрова (дівчинка).

Ось читаємо інтерв'ю з нагоди 35-літнього ювілею, яке було передане в Україну через радіо „Голос Канади" і бачимо, яку велику роботу виконала наша мисткиня за ці роки, разом із своїм чоловіком Борисом Дніпровим та дітьми Сергієм і Лесею, згуртувавши біля себе професійних мистців та здібних аматорів. Тут: театрально-фільмові імпрези, випродукування художніх і документальних фільмів, видання платівок різних жанрів, і виступи на радіопрограмах, і вчителювання і т.п. І все це у великій кількости.

Цю бурхливу творчість ми спостерігаємо від 1963 р. до нині в Канаді, а про перші роки (від 1946-63 р.), знаємо з преси та оповідань самих мистців.

Пам'ятаємо, як прибувши до Монтреалю, наші мистці, відразу ж почали розшукувати і згуртовувати любителів театру та негайно роз-

почали підготовляти велику виставу, а також висвітлювати українські фільми і виступати з концертами. Не було в Монтреалі та околицях найменшої української громади куди б не завітали новоприбулі мистці, скрізь викликаючи захоплення і вдячність глядачів. Не обминули вони й дитячих осель, а пізніше почали відвідувати дальші міста, де були українські громади.

У архіві Оселі св. Софії є копія подяки такого змісту: (подаємо майже повністю для того, щоб читачі мали уяву про стиль праці Євгенії Чайки та Бориса Дніпрового: „На нашій оселі св. Софії. Вш. пані Є. Чайка і Б. Дніпровий своїми чарівними талантами захопили всіх дітей і курсантів до мистецьких виступів у концертах, які відбувались щонеділі під час шістьох неділь таборування. Вони поклали надзвичайно багато труду, енергії, посвяти й нервів до цих програм. Спомини цих мистецьких виступів залишаться в пам'яті та історії нашої оселі на довгі літа. В додатку Вш. пані Чайка щодня передавала нашим дітям вказівки до загального виховання молоді. Не залишалось їй часу й потішитись природою Божою довкруги оселі.

Вдячні діти, курсанти, родичі, вихователі та адміністрація складають щире признання й сердечну вдячність пані Чайці і п-ві Дніпровому за їхній жертвенний труд над вихованням нашої молоді.

Добрий і Милосердний Господь нехай обдарує їх і їхніх дітей кріпким здоров'ям та многими літами!". У часники Оселі Св. Софії. 1965 р."

Такими і подібними подяками та відгуками-рецензіями позначений творчий шлях Євгенії Чайки та Бориса Дніпрового, з якими, коли вони виходять на сцену, — сміємся і плачеш разом, обурюємся проти всього злого, і захоплюємся всім добрим і шляхетним.

Леся Дніпрова, не дивлячись на молодий вік, приїхала в Канаду вже сформованою акторкою, бо ж виступала вона в театрі, за її ж таки, словами: „Скільки себе пам'ятаю, стільки й граю на сцені. Мене й мого брата, батьки починали „муштрувати" з раннього дитинства". І можемо щиро сказати, що „муштрували" солідно, бо Леся і Сергій поводяться на сцені вільно, „як у себе в хаті", характери персонажів передають надзвичайно правдиво.

Особливо вразила Леся, своєю грою, в п'єсі „Дві матері". Грала вона адаптовану донеччину, яку загубила під час війни, а пізніше віднайшла, рідна матір.

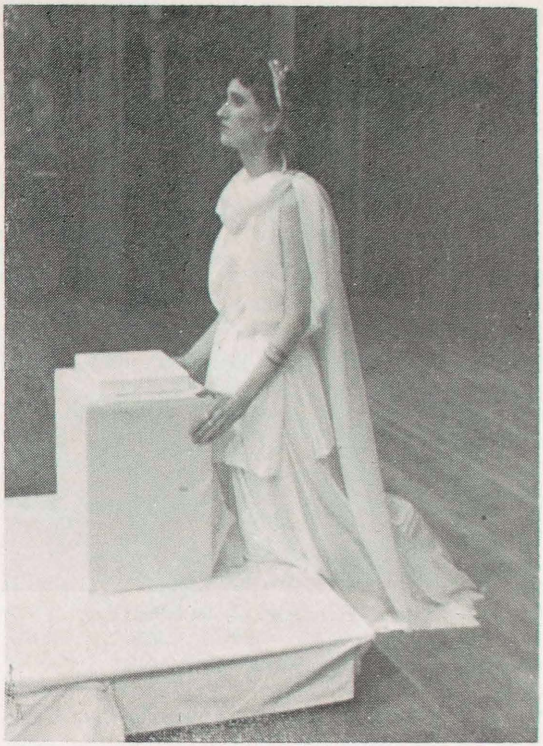

„Іфігенія в Тавриді" — Леся Українка. Леся Дніпрова в ролі Іфігенії.

Нас, жінок, завжди глибоко хвилюють сюжети пов'язані з долею дітей, і не диво, що на всіх виставах п'єси „Дві матері", присутні жінки заливались сльозами слідкуючи за подіями, які розвивались на сцені, (нема чого таїти — чоловіки також голосно хлипали).

Усі в цій п'єсі грали дуже добре: Є. Чайка, Б. Дніпровий, М. Феник, С. Денко), але від Лесі не можна було очей відвести. Ось Леся, уже знаючи, що вона адаптована, допитує свою нерідну матір: „Чи ти певна, що я народилася під час бомбардування?" і, запримітивши розгубленність і хвилювання останньої, швидко перекручується на одній нозі, щоб заховати й своє велике зворушення, і біжить до дверей, — на мить зупиняється вигукуючи з патосом: „Іду готуватися до екзамену. Прошу мене не турбувати вашими проблемами!". І глядачі бачать, як Леся, швидким рухом, закриває своїм довгим волоссям личко по якому течуть сльози. Або у фінальній сцені, коли Леся спостері-

**„Камінний господар" — Леся Українка.
Донна Анна — Євгенія Чайка.
Дон Жуан — Борис Дніпровий.**

гає словесну боротьбу між матір'ю, яка її виховала, і рідною матір'ю. На Лесенім обличчі відбивається душевний біль обох жінок. Обох їй жаль, обидві дорогі і любі її серцю. Вона не може вибрати між ними, це видно з її, ледве помітних, рухів то в сторону однієї, то другої, і вибухає: „Але мені незабагато й двох матерів!". Потім бере їх за руки й благає: „Я вас дуже прошу — поцілуйтесь!". І коли вони, плачучи, кидаються в обійми одна-одній, Леся підбігає до тата і зовсім по-дитячому, просить: „Приголуб мене, тату, а то й і я розплачусь!"

Може не зовсім точні наші цитати, може слово якесь забулось, але ніколи не забудеться правдива, з тонкими нюансами, гра всіх виконавців у цій п'єсі, а особливо не можна забути Лесю.

Пізніше, коли родина наших мистців виїхала з Монтреалю до Торонта, то нам не раз доводилося читати в пресі захоплюючі рецензії про їхню працю, а пізніше ми побачили, майже, всіх членів Театрального ансамблю, починаючи від керівників, Євгенії Чайки й Бориса Дніпрового, у фільмі „Квітка папороті" Леся грає в цьому фільмі аж три ролі (і всі чудово!) дівчину Орисю, Відьму та Мавку.

Складну роботу в цьому фільмі — камерамана виконав брат Лесі — Сергій. Він же робив монтаж і записував звук. Хоча пишемо про жінок мисткинь, то все ж не можемо оминути Сергія (псевдонім — Денко), який як актор дорівнює усій родині, і також є професійним кінорежисером. Він уже накрутив декілька фільмів для СіБіСі. А в листопаді ц.р. на Інтернаціональному Фестивалі, за фільм „Дзвони", отримав першу нагороду — золоту медалю. Ґратулюємо!

На закінчення хочемо сказати, що вже є новий паросток, який, маємо надію, буде продовженням попередніх ґенерацій. Це донечка Лесі — Оксана, яка виявила свої здібності в репертуарі платівки для дітей „У світі казки". До речі, це друга — ювілейна платівка, якою відзначають 35 років культурно-мистецької діяльности в діяспорі мистців Євгенія Чайки і Бориса Дніпрового. Першою ювілейною платівкою була: „Встає Україна". Ці спомини про наших визначних і заслужених мисткинь і мистців вже закарбовані в історію розвитку українського культурного мистецтва. Євгенію і Бориса вітаємо в їхній знаменний ювілей, і молимо Всевишнього поблагословити їх здоров'ям та успіхом до дальшої творчої праці.

Галина Мельник

Леся Українка

СПИТЬ ОЗЕРО...

**Спить озеро, спить ліс і очерет.
Верба рипіла все: „Засни, засни..."
І снилися мені все білі сни:
на сріблі сяли ясні самоцвіти,
стелилися незнані трави, квіти,
блискучі, білі... Тихі, ніжні зорі
спадали з неба — білі, непрозорі —
і клалися в намети... Біло, чисто
попід наметами. Ясне намисто
з кришталю грає і ряхтить усюди...
Я спала. Дихали так вільно груди.
По білих снах рожовії гадки
легенькі гаптували мережки,
і мрії ткались золото-блакитні,
спокійні, тихі, не такі, як літні...**

З „Лісової пісні"

Люба Анна Олянська – ще одна молода наукова сила в Монтреалі

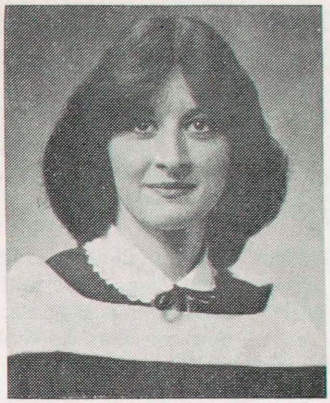

Був час і то не так давно, коли треба було шукати з побільшаючим склом, щоб знайти в Монтреалі українця чи українку, що має закінчений „гай скул" (до війни таких не було) або закінчений університет. Сьогодні, дякувати Богу й праці, завзятості та витривалості й бажанню науки українська громада втішається цілим рядом професіоналістів по всяких галузях науки. Перший дентист був чи не д-р Матвій Ревуцький родом з Манітоби. Сьогодні маємо десять або більше дентистів. Першим адвокатом був місцевого роду вже Александер Бега. Сьогодні вже є 10-15 адвокатів та інших професіоналістів, як: інженерів, лікарів, учителів тощо. Не так давно не було ані одного українця професора університету. Сьогодні майже в кожному університеті (а їх є сім) є по кілька. І тепер в цьому новому етапі вже починає появлятися чим раз більше і більше спеціялістів в кожній професії по науках, які колись просто нечувані були й тепер про них пересічна грішна людина мало або нічого не знає. До таких нових і молодих спеціялістів треба зачислити Любу Анну Олянську, внуку місцевих піонерів, панства Анни (з роду Лукасевич) і Олекси Кіпибіди, а донечка вже народжена тут в Монтреалі Софії і Івана Олянських. Всі виростали і все життя тут працювали при Соборі Святої Софії. Люба народилася 14 червня 1958 року. Тут закінчила початкову школу, середню школу (Розмонт Гай), Коледж Ваніер, Університет Конкордія (колись Сир Джордж Віліямс) закінчила приспішено за два роки замість трьох. Тепер вона учителька спеціяліст по вихованню маленьких діточок-доросту (Ирлі Чайлдгуд Кейр). Володіє свобідно трьома мовами — англійською, французькою і українською. Університетський дипльом по своїй спеціяльності отримала в 1981 р. і тепер працює по спеціяльності в одному з приватних Центрів Опіки Дітей (Дей Кейр Сентр), щось в роді садочка. Батько її працює в Сі-Бі-Сі як інженер. Має старшого брата Івана, що працює в одній з летунських фірм як пілот, а молодший брат Олександр цього року закінчує середню школу. Дідусь Олекса Кіпибіда вже на пенсії і завжди на услугах в церкві як дяк, як старший брат, як права рука кожного священика. Родина живе вся разом в любові і згоді — приклад кожній українській і канадській родині. Молодій учительці спеціялістці треба побажати великих успіхів у новій кар'єрі.

Б. Панчук

ІНФОРМАТИВНА ОПОВІСТКА

ПРО ВИДАВНИЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛИНЯН У ВІННІПЕЗІ

Інститут Дослідів Волині і Товариство „Волинь" у Вінніпезі, що в минулих роках видали понад сорок (40) книжок, не відійшли від своєї традиції і в минулому 1980-1981 видавничому році. За той час були видані такі праці: „Поетика Лесі Українки" — А. Горохович; „Українські письменники в Канаді" — О. Гай-Головко; „Літературні жанри" — А. Юриняк; „Українські канти" — д-р П. Маценко; „Вітер з Волині" — М. Подворняк; „Армія без держави" — Отаман Тарас Бульба-Боровець.

Крім того, в процесі видання є слідуючі праці: другий том „Етимологічно-семантичного словника української мови" — Митр. Іларіон; „Слов'янські стародруки в Канаді" — д-р Іраїда Тарнавецька; „Літопис Волині" чч. 14-15. В той же час перевидано дві праці Митр. Іларіона: „Історія української літературної мови" і „Дохристиянські вірування українського народу". Всі видання можна замовляти на нижчеподаній адресі:

RESEARCH INSTITUTE OF VOLYN
P.O. Box 606
Winnipeg, Man., Canada R3C 2K3

90-ліття піонерів і Декада Української Родини

Слово добр. Марії Керніцької на відкритті Річного Чаю відділу Комітету Українок Канади в залі Катедри Пресв. Тройці у Вінніпезі, 22 листопада 1981 р.

Рік 1981 добігає до кінця і скоро стане архівним. Однак певні події, що відбулися в цьому році залишаться свіжі в пам'яті ще на довгий час, а інші будуть набирати більшої поваги та зусилля в наступних роках.

Настав час, що українські організації в Канаді вже відмічують поважні ювілеї свого існування. В цьому році багато релігійних і світських організацій відзначували свої річниці-ювілеї, висловлювали признання за осяги, мило згадували минуле, писали про свою історію і про святкування в пресі, вкладали програми на майбутнє, питаючись, які будуть жнива!

Одно з найбільш поважних відзначень в цьому році, це 90-ліття Поселення Українців у Канаді. Наше коріння в цій країні сягає глибоко. Багато з вас, так як і я з гордістю признаємось, що ми є діти піонерських батьків, — які самі прибули малими дітьми зі своїми батьками до цієї прибраної Батьківщини. Я мило згадую мою любу маму (яка вже спочиває у Господі), що приїхала в ці околиці 5-тирічною дівчинкою, ще в 1897 році.

Ми є свідками, що з кожним роком, ряди наших піонерів зменшуються. Але для нас — потомків піонерів, залишається світла історія. Історія, яка доказує визначний вклад українців в розбудову Канади і в розвиток канадського суспільного життя.

Піонери переживали тяжкі часи, але маючи непохитну віру в Бога, з молитвою, надією і любов'ю перемагали всякі труднощі і в скорому часі відчули твердий ґрунт під ногами. Тому, що наш народ все був свободолюбивий, то піонери, поселившись у вільній країні, щиро працювали враз з іншими поселенцями, щоб будувати демократичну Канаду для кращого завтра, для себе і своїх дітей.

Не можна заперечити, що то було Боже Провидіння, щоб наші батьки-піонери цю місію сповнили. То було Боже Провидіння, щоб ми в цій країні, де є право плекати багатокультурність, зберегли себе, як діти української нації. Щоб ми були одною із найкращих квіток в канадському городі (як недавно писав сенатор Юзик.

Чому цього року СКВУ проголосив початок Декади Української Родини? — Тому, щоб всім нам звернути увагу, яка небезпека за плечима. Що під цю пору, підвалини християнської родини захитані. Повстає моральний і культурний занепад. І це відчувається у всіх народів світу — включаючи нас.

Декаду Української Родини проголошено, щоб в наступних 9-ох роках (1981-1990) ми попрацювали спільними силами над збереженням здорової сильної української родини.

Ми знаємо, що помочі з рідної батьківщини не буде, бо там окупант вже давно почав розкладати дім, родину. Там заперечують практикувати християнські чесноти, там провадиться сильна русифікація, людей переселюють поза Україною, а населюють не-український елемент — це все на знищення української родини.

На нас українців, поселених по вільних країнах світу, в діяспорі, припадає обов'язок провадити всяку можливу корисну й виховну працю у зміцненні української родини.

В нашій пресі друкуються змістовні статті на цю тему. Це звернення про декаду української родини наголошується на різних поважних громадських зібраннях. Але не вистачить лише прочитати — не вистачить заслухати промови — тут треба дії зі сторони всіх нас зокрема і треба зусиль всієї української громади. Отож практикуймо свою християнську віру зі всіма чеснотами, щоб молоде покоління виростало в найкращих моральних обставинах. Щоб вони знали і шанували 5-ту Заповідь Божу „шануй батька свого і матір свою, аби було тобі добре і аби ти жив довго на землі".

Бережімо українську мову, культуру як найдорогоціннішу спадщину.

Виховуймо молоде покоління в любові до всього, що є рідне. На асиміляцію в нас немає місця. Шевченко навчав: „чужого научайтесь але свого не цурайтесь".

Сьогодні я виголосила цих кілька думок з надією, що Декада Української Родини увінчається успіхами й коли за 10 років прийдеться святкувати сторіччя поселення українців в Канаді, українська громада буде надалеко сильнішою, а кожна українська родина буде збережена від теперішньої небезпеки.

Олена Пчілка

СПОГАДИ ПРО МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

(Продовження)

З сім'ї маминої приїздило до нас чимало: дві сестри, обидві заміжні; одна була за паном Коломійцем, жила в сусідньому селі Сарах, друга — за паном Політикою, жила в хуторі Пирятинщині; брати мамині, Цяцьки, або Цацкіни (це залежало від того, хто про них говорив), жили в Цяцьчиному хуторі: один (Кость Іванович) — офіцер, служив давніш на Кавказі, досить освічений, типу лермонтовського Печоріна, одружився з „великою панночкою", що закохалася в йому, бо він був гарний і привабливий; збудував ради дружини хороші нові горниці в старому саду з батьківською пасікою, з краєвидом, що простягався по другий бік розложистого зеленого яру, — і подружжя осе лилося назавжди в тихому Цяцьчиному хуторі; дядько Костянтин Іванович часто бував у нас. Наша дядина аристократичного роду не жила довго; незабаром помер і дядько Костянтин Іванович. По його смерті другий дядько Петро Іванович продав братовий новий будинок сусідові генералові (для перенесення в його маєток), а сам оселився знов у старому цяцьківському домі і жив собі бурлакою, простакуватим паничем-хуторянином; приїздивши інколи до Гадячого, скаржився нашій мамі на свою самотність та на „лиху долю"; на цьому й припинився потім мамин цяцьківський рід.

Бував у нас у гостях мамин дядько, Онуфрій Лукич Стешевський, заступник ще давнішого поміщицького стану. Ходив він у якомусь брунатному жупанку; приїжджаючи до нас, часом на скільки днів, брав з собою хлопчика-служку, що подавав йому та пособляв розпалювати люльку на довжелезному чубуку; привозив і гітару, називаючи її бандуркою; співати не співав, а все щось грав на ній, і якось робилося смутно, слухаючи...

Була ще одна постать з маминого роду, доволі цікава. Це була бабушка Федора Петрівна, дружина по другому шлюбі Івана Прокоповича Цяцьки (давніше — Данилевська); отже, приходилась вона мачухою нашій мамі, але любила нашу сім'ю. По смерті діда Івана Прокоповича вона постійно жила в Красній Луці (велике волосне село на Груні, близько Гадячого); Цяцьчин хутір бабушку не вабив, бо вона була й сама багата, мала свою власну велику садибу (отож Краснолуцьку) і, опріч того, мала цілий маєток. Ми, діти,залюбки їздили в Крас ну Луку, як нас туди брали; там була така простора оселя, таке дозвілля, як і дома, такий великий садок з усякою садовиною та ягідьми.

Навіть і в старшому віку охоче одвідувалось Красну луку. Бабущина дочка, рідна по батькові сестра мамина Олександра Іванівна Цяцьківна була замужем за паном Шульженком, а в неї був син одного віку з нашим Михайлом, і обидва хлопці дуже приятелювали. Ціла та сім'я при Федорі Петрівні. Брат Михайло прозвав бабушку Федору Петрівну „XVIII вік", і справді, щось в ній нагадувало той час. Була вона вже зовсім стара, але ніяких чепців не надівала, сиве волосся закручувала вузлом і пришпилюваал великим гребінцем, а з-під того вузла спускалися з обох боків останки сивих кучерів; сукні були з коротким стаником та з викотом коло шиї. Незважаючи на свої поважні літа, бабушка була бадьора, весела, навіть жартлива. Говорила вона завжди мовою українською; московські вирази вкидала тільки тоді, як когось передражнювала з тих людей, що намагались говорити по-московському; а хист до того передражнювання та до всякого кумедного вдавання мала просто артистичний! Іноді бабушка висловлювала свавільні думки; було, каже: „Я не хочу бути в раю, бо там, мабуть, велика нудота!... Все те саме!... Кажуть, там янголи день у день співають. Та що з того? Добре, як вони гарно співають, а коли так, як наші краснолуцькі дяки, то не дай Боже такі співи чути раз у раз!..."

Були у бабушки давні книжки, таки дійсно XVIII віку (їх зложено було в неї в кладовій у великій скрині). То були здебільшого французькі романи або й інші такі твори в російському перекладі. Тая давня літературна мова російська здавалась такою важкою, чудернацькою! Але брат Михайло, своїм звичаєм, з великою охотою зачитувався й тими книжками. Було, бабушка гука, надійшовши до тієї кладової в садку: „Та йди-бо вже, Мишо, обідати! Годі вже тобі гризти книжки по-мишачому!"

Розповіда, було, Федора Петрівна давні-предавні пригоди, що Миша слухав з великою цікавістю, наприклад, про те, як бабущин давній свояк, которийсь Данилевський, їздив у Ліворно, бувши якось причетний до тієї ганеб-

ної місії, що цариця Катерина II посилала по князівну Тараканову.

Бабуня Федорова Петрівна померла, як їй було вже більше 80-ти літ... (Мовляли, була міцної комплекції).

Таке розмаїтне гроно було нашої родини. До нього слід було б додати ще й таку постать, як мамин родич Амвросій Метлинський, але я скажу про нього в іншому місці.

Розмаїтне було й коло знайомих нашої сім'ї. Спогадаю тільки найближчих приятелів.

Се була сім'я Кучинських, що жили в Гадячому та мали й під городом хутір Кучинщину й іншу землю. Пан Кучинський жив здебільшого в Києві, бо служив там у військовій службі, але дружина його Марфа Осипівна більше жила в гадяцькому кутку й дуже приятелювала з нашими, була навіть їх кумою (власне, хрестила мене). Походила вона з Чорномор'я, була особа розумна й завзята, цікава бесідниця. Діти однієї й другої сім'ї теж приятелювали між собою, і пізніш, дійшовши літ, дочка Кучинських Людмила стала дружиною Михайла Драгоманова.

Приятелювали наші родивці і з сім'єю Ковалевських. Жили ці поміщики верстов за три від Гадячого, по дорозі в Цяцьчин хутір. Свій хутір один з давніших Ковалевських, Лука, прозвав був Лукіндорф (таку й табличку було прибито при дорозі коло хутора), бо Л. Ковалевський, служивши колись у військовій службі, був у Німеччині і дуже вподобав ту сторону. Але назва Лукіндорф була дуже вже неприродна для наших людей і ніхто не схотів так звати хутора, отже, він як звався, так і зветься по сей день — Ковалевщина.

Наші приятелювали з Василем Ковалевським, а син його Микола Ковалевський заприязнився ще в дитячих літах з нашим Михайлом, між іншим і через те, що вчитись починав по сусідству з Красною Лукою, в німецькому пансіоні. Цікава побутова подробиця: власне, в сусіднім селі Римарівці був пансіон німця Блюмеля та його дружини; туди приймано хлоп'ят і дівчат. Дітей учено разом: Herr Blumel опікувався хлоп'ятами, а дружина його — дівчатами. Вчили в пансіоні німецької мови й французької, грати на фортеп'яно і чогось там ще з загальних наук... Коля Ковалевський через дітей Блюмеля добре пізнався з сусідом Колею Шульженком, а з нашим Михайлом приятелював і через Гадяч та Ковалевщину. Пізніш усі три хлопці вчилися вкупі в Полтаві та в Києві, а ще пізніше Микола Ковалевський став товаришем і однодумцем Михайла Драгоманова по його праці яко політичного діяча. Хто докладніше знає життя М. Драгоманова за останній час його діяльності, тому відоме й ім'я Миколи Ковалевського, того самого, що його батьки приятелювали з Михайловими.

Ще в дальшому поколінню дочка Миколи Ковалевського дуже приятелювала з Лесею Українкою, нащадницею роду драгоманівського.

Так давнє коріння новими памолодками сплелося.

Великим приятелем нашого тата був Петро Васильович Ставицький. Жив він далеко (в селі Підставках), але бував у нас часто. Був він чоловік дуже добре освічений, мав багато книжок, мінявся ними з нашим батьком (журналами, альманахами). Здається, се був єдиний з татових приятелів-поміщиків, що дбав про якусь більшу культуру в господарстві свого маєтку, навіть розводив багато винограду. (Нам, дітям, той овоч здавався чимсь баєчним!)

Зналися наші тато й мама з поміщиками близенького села Ціпків Чижевськими. Був у них і в городі свій двір. Хочеться мені подати одну цікаву історичну подробицю про походження їх родового прізвища: в їх домі висіла на стіні грамота, дана першому Чижевському, родом з Гадяцького повіту, співакові при дворі цариці Єлисавети Петрівни, грамота на те, що за гарний спів йому надається прізвище Чижевський.

До якої вже міри наших тодішніх людей було приборкано та приголомшено, коли прирівняння з царської ласки когось до чижика вважано за велику часть, достойну пошанування!

Не буду більше називати приятелів та знайомих нашої давньої сім'ї, їх було чимало. Додам тільки, що не всі вони були панського, поміщицького стану. Були добрі знайомі міщани й інші; от приходили до батька так собі, посидіти, погомоніти. Вирина з моєї пам'яті й така постать безвісна, однак показлива. Це був один заштатний дяк, Степан Григорович, ходив, однак, у подобі людини духовного стану: з довгим волоссям, — уже сивим, — у доброму підряснику, темненькому.

Жив Степан Григорович на спуску до Подолу в своєму власному дворикові, по дорозі в Підварок. Їдемо було, в свято й бачимо: сидить під хатою Степан Григорович з книжкою в руках, — великою, в шкуратяній оправі й читає. Отож він, було, й приходить до нашого тата на бесіду, мовляв він, „розважити душу".

Говорив він по-простому, себто українською мовою, з додатком церковної слов'янщини. Говорить, було, про „марність сього світу", про те, що „правди на світі не стало"... Ми, бувши дітьми, не могли зрозуміти, через що батько прозвав Степана Григоровича Сковородою. Думалось нам: „Як може бути людина схожа на сковороду?!" А пізніше стало нам зрозуміло, що тато прирівнював Степана Григоровича до того давнього лохвицького філософа-ідеаліста, мандрівця по світах і „по стезе искания правды"...

Тільки простіший Степан Григорович не вмів висловити добре свого духовного прагнення; однак знаходив розвагу для своєї душі в тих розмовах. Дивно, що могло бути поєднання в розмовах таких неоднакових бесідників; але ж тато вмів знаходити спосіб розмовляти з людьми далеко меншої освіти й слабшого розвитку. Тією притаманною, вродженою властивістю своєї вдачі брат Михайло був дуже подібний до батька: мав ту саму снагу давати бесідникові змогу щиро висловлювати свої думки; часто його бесідник мовби навіть не помічав безмірної проти себе переваги вченості й освідомленості в справі, зачепленій у розмові.

Великої прихильності й поваги придбав собі наш тато поміж гадяцьким людом особливо під час холери, що заклюнулась була в Гадячому в 50-х роках: не бувши медиком, тато ходив у міщанські двори, носячи безпорадним хворим ліки й пораду словом.

Немало часу й уваги вділяв наш тато й дітям.

Сім'я ж наша була чимала. Деякі діти померли немовлятами, а таких, що доросли в батьковій хаті до старших літ, було шестеро: найстарший син Михайло, підстарший — Іван, три дочки — Варвара, Ольга і Єлена та найменший син Олександр.

Завдяки тому, що наші тато й мама не були „великими панами", у нас не було ніяких гувернерів, ні гувернанток. Доглядала нас мама, за помочччю няньок; про духовний розвиток і про початок науки, себто книжної науки, — дбав тато.

Жили ми в дуже близькім оточенню нашої дворової челяді і взагалі дрібної гадяцької людності. А та полтавська повітова людність в ті давні часи ще значно більше зберігала українські властивості, ніж пізніше. Можна сказати, що українська течія оточала нас могутньо: се була українська пісня, казка, все те, що створила українська народна думка і чого держався тодішній народний побут; з усім тим зливалося й наше життя, власне через те, що ми не були штучно відірвані від того всього хатнім вихованням і всім нашим життям.

Дозволю собі трошечки спинитись на наших друзях, казках. Це був цілий калейдоскоп, особливо коли прилучити до них і дрібні приповістки, що з кожного поводу щедрою рукою сипалися. Тут слідно було й особисте вподобання оповідачеве: бабуся Марина, нянька, любила більше оповідати казки, як то пишуть, „звіриного епосу": про лисичку, про козу, вовка й т. ін., а молодий хлопець Кіндрат — той любив оповідати казки „циклу героїчного": про бійки з трьохголовими зміями, про ворожбитів, вовкулак і т. ін. Сама наша мама, либонь, пригадуючи деякі приповістки, принесені ще з Цяцьчиного хутора, оповідала чи про ледачу господиню, чи про хитрого цигана і т. ін. Деяких з тих казок та приповісток я по збірниках навіть і не стріваю!...

А пісень чули ми за дитячі літа стільки, що й не злічити! Особливо багата на них була доба, коли приходили з Підварку прясти (і пряли таки в горницях) „тижнівки". Розлягалася хата від співу! А ще як котора дівчина збирається, було, тієї зими заміж, то ж то вже їй приспівували!

Мама наша мала гарний голос; часом, було, шиє щось, — найбільше дітям, — і співає; улюблена пісня її була „Ой не ходи, Грицю...".

Усякі народні обрядності не минали нашого двору: колядування, посипання, запросини на весілля. У Підварку ще грали на Великдень веснянок: у хрещика, в короля.

Силоміць тиснуться спогади.

Ось перший день Різдва: ледве звечоріє, під вікном чути гомін; крізь химерні морозні квіти на шибках мріють постаті колядників. Гукають: „Чи позволите колядувати?" Колядників кличуть у хату. Свіжа хвиля надвірнього повітря увіходить разом з ними. „Кому колядувати?" — „Михайлові" (старшому, бачите). Гучно, ретельно лунає колядка: „Ой рано, рано Михайло устав, раненько устав, коня напував..." (далі довгенька розмова з конем). „Дівці Варочці" (старшій сестрі) колядують про червону рожу, що їй на віночок у гаю процвіла... Колядникам дають на подяку, що належиться.

А ось і перший день Нового року. З самого рання тупотять хлоп'ята — посівальники. Разом із бризками золотого зерна летять шпаркі примовляння тонкими та дзвінкими голоса-

ми: „На щастя, на здоров'я, на Новий рік, щоб діждали на безрік!" Друге хлоп'я перехоплює: „Сійся, родися, жито, пшениця, всяка пашниця ..."

Минула Пилипівка, минули Різдвяні святки, справляють весілля. Он у двір іде з дружкою молода — гарно вбрана, у вінку, з цілою хвилею барвистих стрічок, що в'ються за плечима. „Просить батько, просить мати і я прошу на хліб, на сіль, на весілля!" — мовить молода і кланяється старому і малому...

Опріч пісень, приповісток, обрядових примовлянь, єсть, на мою думку, ціла окрема царина, мовляли, „народної словесності": це розповідання снів. „Сеї ночі, — мовить дівчина або молодиця, — сниться мені сон..." Товаришка уважно слуха, а по скінченні розповіді каже й собі: „А мені снилося, що мовбито я..." І знов довга розповідь... Чи справді все те снилося, чи охоча фантазія прикрашувала, поширювала ті розмаїті, дивні сни, що розповідано в нас, а тільки в премудрого Мартина Задеки не ставало мудрості в його великому „Сонннику", щоб розгадувати всі ті сни і мрії!...

Чи можна ж було нам не знати українського слова, коли воно було просто таки нашою рідною, притаманою стихією?

Не хочу замовчувати й того, що воліла б і викинути з тієї ж теж близької нам української етнографії, що виявляла собою народний світогляд, народну, так би сказати, первовірну думку. Я маю на увазі все те, що означалося виразом „не годиться": се не те, що „гріх" так робити, чи „не подоба" комусь; ні, се — остача власне прадавньої первісної віри в добру та лиху світову силу і в приписи, злучені з тією вірою. „Не годиться щось починати в понеділок, бо не поведеться діло", „не годиться класти хліба на столі спідком догори, бо перевернеться лад у хаті; „не годиться зашивати на собі одежу, бо зашиєш розум"; „не цокай ножем по столу, бу буде напасть"; „не свищи, хлопче, в хаті — не годиться!" — „Чому?" — „Бо чортів скликаєш". Спогадала я тут лише найменшу частину численних приписів того первовірного регламенту, а було ж їх, та єсть і тепер, — сила- Хоч би й той „понеділок", що зостається правдивим деспотом по сей день (і то не тільки для „простоти"!). Ті забобони вгризаються в дитячий розум, як цвяшки; звичайно, пізніші впливи, культура їх вибивають, але на те треба часу й заходу...

Такі були наші українські враження дитячих літ.

Учив нас грамоти й початкової книжкової премудрості взагалі наш тато; він дбав і про те, щоб ми ще змалку пізнавалися з кращими авторами; все давав нам Пушкіна, еЛрмонтова, Гоголя. Вчили ми багато віршів напам'ять і навіть видатніші уривки прози Гоголевої (це був улюблений автор татів). Потім, пізнавши в тому смак, виучували ми вже й самохіть вірші Пушкіна, Лермонтова. „Буря мглою небо кроет, вихри снежные крутя...", „Когда волнуется желтеющая нива и свежий лес шумит при звуке ветерка...". Це нам здавалося гарно! Подобався нам самий вислів, склад, гомін віршів.

Тут уже сполування було нерівне. З одного боку літератури української не було в нас зовсім, а тут мали ми такі добірні твори. Певне, коли б мали ми й гарні письменні твори українські, то вони були б нам до сподоби ще більше, бо вони більше торкали б нашу душу, але ж до нас не доходила ніяка література українська.

На весь вік зосталось у мене враження від того, як тато читав мені, дівчаткові, перший раз Гоголевого „Тараса Бульбу". Було се чогось у Підварку (ходили ми туди на збір яблук, були в садку цілий день). Тато прослав свого плаща, кликнув мене й почав читати. Здається, ті яскраві малюнки чудового твору, що зостається до сього часу найкращим історичним оповіданням в усій російській літературі, вкувалися з одного разу навіки в мою пам'ять!

(Продовження буде)

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ БУКОВИНСЬКИХ ВЗОРІВ

Можна тепер замовляти цей чудовий альбом у СХІДНІЙ ФІЛІЇ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ КАНАДИ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ.

Збірка нараховує 1,405 взорів на 74-ох окремих сторінках з додатковою історією та інструкціями в українській, англійській і французькій мовах.

Кожна сторінка, розміром 9½" - 13", у традиційних кольорах, є виразно розрахована, щоб її було легко відчитати для вишивання.

Книжка, видана в твердій оправі, має історичну вартість і може вам послужити як цінний подарунок Вашим рідним чи приятелям.

Ціна альбому — висилка з оплатою: в Канаді — $32.50; до Америки — $34.50; далі — $35.00. Просимо включити грошевий переказ з Вашим замовленням на адресу:

Album Committee

Eastern Branch Ukrainian Museum of Canada UWAC
620 Spadina Avenue
Toronto Ontario M5S 2H4

Увага Торонто: Можна набути альбом за $30.00 в канцелярії Східньої Філії Музею:

620 Spadina Avenue, Toronto, Ontario

SHEVCHENKO AS AN ETCHER AND PAINTER

By Volodymyr Sichynsky

Although the poetic genius of Taras Shevchenko is known to the Western world, his achievements in the realm of painting and etching are little appreciated, even among his own countrymen. Undoubtedly Shevchenko's chief claim to fame is based upon his poetic creations, which have unfortunately tended to obscure his activity in the plastic arts. However, it is noteworthy that Shevchenko himself considered painting to be his true vocation, and he worked steadily throughout his life in that field.

Shevchenko inaugurated a new period in Ukrainian painting and etching. He was a founder of that modern synthetic realism, which in the art of Eastern Europe of his day was a significant innovation and made a real contribution to the expression of form and content. More than his predecessors, Shevchenko, identified himself with the art of Western Europe and represented the progressive tendencies which concerned themselves with social themes and utilitarian objectives in reproductive art. On studying the esthetic ideas of Shevchenko, we cannot but be surprised at the extent to which they are in accord with the progressive theories of Western Europe of the day, when they are not even in advance of them.

Upon reading Libelt's *Esthetics*, Shevchenko wrote that the author, like the Russian writer Zhukovsky, thought in a German manner. "They believe in the lifeless fascination of the emaciated, long-bodied ideal," he wrote. "Despite a sincere love of the beautiful in nature," he further remarked, "I feel an insurmountable, irrepressible dislike for philosophy and esthetics." Shevchenko rejected the formula of "art for art's sake," and the once popular theory of the existence of an absolute, permanent and unchanging "ideal of beauty." According to the new school of thought to which Shevchenko was inclined to adhere, the artist's objective was not only to gratify his own "esthetic needs" or to serve an ideal beauty, but above all to serve society.

In his theoretical views Shevchenko started from the principle that art exists not only to provide empty enjoyment and pleasure but to

be an educational and directive force for the whole of society. Possessing a high social conscience and aware of the needs of his time, Shevchenko specialized in those technical and manufacturing processes that facilitated the spreading of art. In painting he understood the value of reproductions, and he accordingly showed great interest in the techniques of engraving and other methods of reproduction to which he assigned greater significance than to painting. In 1857, prior to his liberation from exile, Shevchenko wrote: "Of all the fine arts, I am at the present time attracted to engraving. And not without reason. Being an expert in engraving is like spreading the light of truth; it means to be useful to humanity and pleasing to God." So the last years of the artist's life were devoted almost exclusively to the graphic arts.

A study of Shevchenko's biography reveals that he received his first artistic training in Ukraine, at a time when there were still alive the traditions of Ukrainian painting and engraving, which had flowered in the seventeenth and eighteenth centuries. As a twelve-year-old boy he loved to study books with engravings and lithographs, and is known to have made a collection of sacred pictures and to have copied them diligently. Some scholars believe that he studied painting in Vilna and Warsaw in 1830

in the studio of the French painter F. Lampi, Jr. So that by the time when he arrived in St. Petersburg he had a basic training in painting. In St. Petersburg he fortunately made the acquaintance of I. Soshenko (1807-1876), a Ukrainian painter, with whom he studied drawing and painting techniques and he became acquainted with the engravings of Raphael, Volpato, Poussin, Rembrandt, and Audran.

It is then not suprising that before his enrollment in the Imperial Academy of Arts in St. Petersburg Shevchenko not only possessed latent talent but also was a recognized painter. This is proved by recent study of his portraits done in water color in 1837, — that is prior to his academic training. Previously the artist had studied engraving, by copying the works of the world masters in private and museum collections. At the time of Shevchenko's association with the Academy engraving was not taught except in the old-fashioned method of the use of a small graving tool (a burin). The teaching of etching and aquatint techniques at the Academy was instituted by Prof. F. Jordan years later, when Shevchenko was in exile. It was only in 1858, after Jordan had returned from a trip to London, where he had become acquainted with the latest developments in engraving and especially in aquatint, that Shevchenko worked with him as a pupil.

Shevchenko progressed rapidly in painting at the Academy, and during his first three years as a student (1838-1841) he won four awards and in 1845 he received a diploma for finishing the course. His highest award, however, came in 1859, when the Academy presented him with the title, "academician of engraving."

Shevchenko paintings and engravings are noted for their independence, precision of method, originality in form and the technique of their execution. As a man deeply interested in and influenced by reality he expressed in a realistic manner his deeply-felt life experiences. In addition, his thorough knowledge of world art made it possible for him to be influenced by contemporary artists and masters of the past.

K. Shyrotsky, an authority on Shevchenko's painting, wrote that "Shevchenko continued the Ukrainian tradition of contact with the West, thus completing in his person the cycle of a historico-artistic process." He brings to mind the names of the Western European masters, such as the English painter of folk life William Hogarth, the Flemish masters Wildens, Rubens and N. Uerkolie and especially the great Rembrandt.

When we compare the artistic tendencies of Shevchenko with those of his Russian contemporaries, vital differences are strikingly apparent. The St. Petersburg Academy of Arts was dominated by a stagnant pseudo-classicism headed by Karl Bryullov, the idol of the Academy. Outside the academy Muscovite nationalism expressed itself in unhealthy and chauvinistic forms. This trend to super-patriotism gave rise to the so-called "Suzdal style," which Shevchenko sharply rejected. This Muscovite tendency struggled against Westernism (Wetsern Europe) because of its "corruption of thought and shamelessness of knowledge," as the Moscow journal *Moskvityanin* wrote in 1841. This point of view

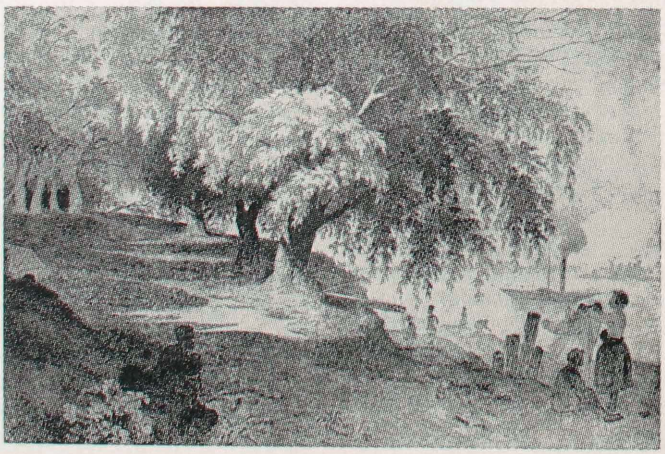

Т. Шевченко — „У Києві"
T. Shevchenko — "In Kiev"

even percolated into "progressive" circles and was evident in the so-called "peripatetic exhibitions" in which Russian artists ignored Western art, both new and old — a phenomenon repeated in our day.

Much has been written concerning the influence of Bryullov on Shevchenko, based for the most part not on an analysis of the work of the two artists as on the fact that Shevchenko was a pupil of Bryullov. Within recent years the "modern" but outmoded Russian critics have seized upon this as the final argument for returning Shevchenko within the "Suzdal-Moscow" school. As a matter of fact Shevchenko did hold his teacher in high esteem and admired his drawing, especially of human beings, but he did not share either the thematic approach or the artistic tendencies of Bryullov. Russian artistic criticism has greatly overestimated the significance of Bryullov.

In the progress of world art, Bryullov was a representative of antiquated and discarded art trends which had flourished in Western Europe several decades before. This was the cause of his failure at the Paris Exhibition of 1834, where he was not only not acclaimed, but was sharply criticized. His influence on Shevchenko is evident only in the early work of Shevchenko at the Academy (*The Dying Gladiator* in 1840, and *Diogenes* in 1842) and soon vanishes. As an experimentalist Shevchenko could not be satisfied with Bryullov's "classical" tendency and with its pretentious, artificial and theatrical compositions. Shevchenko stood far higher than such Russian "realists" of the period as Venetsiyanov with his cupped artists playing the role of "peasants" and the weak caricatures of merchant life by Fedotov. Yet here with his genre works, Shevchenko was significantly more advanced than the Russian artists. Even in comparison with the contemporary Western European art Shevchenko's work attained new heights in true realism, marked by an absence of naturalistic detail but with synthetic form and strong delineation of psychological moods and inner dramatic impulses.

Shevchenko's talent was great and many-sided and was expressed in portraiture, landscape, historical and ordinary life themes, architectural drawings and engravings. Expert in the use of oil techniques water-colors, sepia, and the pen, he was a master in the graphic arts. He employed all known techniques of working on wood, copper, steel, lithography and especially

Taras Shevchenko — Portrait of Princess Keykuatova, 1847

in the complicated techniques of etching and aquatint. He followed also the newest developments in the graphic industry and was the first in Russia to employ the zinc hot-dip process, in the year 1843, the sixth after its invention.

In the selection of subject-matter and its interpretation Shevchenko was creatively original. His first independent compositions in the Academy, with their deeply humanistic and unusual themes, were revolutionary in the Russian School. These early works include such titles as *Boy Sharing Bread with his Dog, Little Orphan Boy,* and *Housewife at Home Alone.* These works give a genuinely realistic interpretation of life in the luxurious Russian capital with its extreme social contradictions and its human suffering. In such matters Shevchenko was uncompromisingly outspoken and criticised severely the Russian tyranny, backwardness, hypocricy and pretensions to culture. A series of productions entitled *The Prodigal Son* was a terrible indictment of Russian society.

A keen psychologist and a sympathetic observer who keenly felt within his own heart the suffering of others, Shevchenko excelled in reproducing human figures. He concentrated in detail on human character, creating a combination of his own thoughts and the personality of the person whose portrait he was preparing. He created a rich gallery of varied types, dispositions, and moods.

Shevchenko was the first of his contemporaries to resort unhesitatingly to themes from his own national history and from rural tradition. Since he considered art an educational medium, he specialized in etching, a technique ideal for reproductions. A series of six sheets entitled

Picturesque Ukraine, produced in 1844, belongs to this group. It is interesting that this revival of etchings in Eastern Europe was begun by a Ukrainian, just as the first etchings in that part of the world were the work of a Ukrainian, for Alexander Anthony-Tarasevych, an etcher active in the years 1672-1720, had launched a Ukrainian school of etching in the seventeenth and eighteenth centuries. Shevchenko planned a series of historical themes as *The Death of Bohdan Khmelnytsky, Mazepa and Voinarovsky*, and *The Death of Ivan Mazepa* as continuations of the series *Picturesque Ukraine*, but his death prevented their completion. He died at the age of forty-seven, after having spent ten years in exile.

* * *

The color schemes of the oil paintings of Shevchenko mark also a great advance. We observe his great individuality in his rich tonality and color range, in sharp contrast to the dark and earth-brown tones of the Bryullov school. Shevchenko's water-colors exhibit even greater richness of color, and he takes excellent advantage of his material, with a rich interplay of light and shade and with quiet, subdued nuances of color in perspective. Shevchenko was a master in distilling the transparency of the outdoors, the setting of the sun, in utilizing the most delicate shades of color in horizon, but at the same time he preserved the overale dominant tone and harmony of color. (Landscapes from Ukraine, Aral Sea, etc.).

He also spent considerable time in illustrating books, although the fruits of this activity are obviously of less significance. His best works in this line were the illustrations for the works of Kvitka-Osnovyanenko and for some of his poems, such as *Kateryna* and *The Haidamaky)*.

As an interesting sidelight, it might be recalled that Shevchenko turned to sculpture, and when he was in exile in the Novopetrovsk fortress, and forbidden to paint, he occupied himself with sculpture. Architectural sketches by Shevchenko are also known. Thus his interests embraced all branches of the pictorial arts.

In the last years of his life in St. Petersburg Shevchenko devoted himself almost exclusively to engraving, especially to etching. His achievements in this field have been admired by specialists from home and abroad and show an original etching technique. He also introduced new methods in technique, inventing new instruments and applying new ideas. These innovations were later employed to good advantage by such Russian artists as I. Shishkin (1831-1898) and V. Mate (1856-1917). And although Russian literature has represented V. Mate as the founder of the modern Russian etching, it was due to Shevchenko that modern etching appeared in Russia.

In his first etching Shevchenko made designs, spots showing a great graduation in halftones, but later he made greater use of line drawing and shading. The drawing became brilliant and light, the line more lovely and dynamic, but most important, he approached that special "Rembrandt method" of shading, which brings out superbly the contrast between light and shadow. In later etchings he employed a new method of shading, which brought him closer to the French graphic artists of the second half of the nineteenth century. Among these works belong the portraits of Fedor Tolstoy, president of the St. Petersburg Academy of Arts, and of Prof. F. Bruni of the same institution, as well as *The Sleeping Woman, Virsavia* (1859) etching of a work of Bryullov.

This new technique of French origin differed radically from the Rembrandt method. It gave Shevchenko's drawings a greater definition and a monumentality of form and emphasized the softness and variety of the shaded area. Thus the interest in the artistic work of Shevchenko is not caused only by the fact that he was a distinguished painter and engraver as well as a great poet. The significance of Shevchenko poetry is far wider than his role in Ukrainian art. He was in his time a great innovator in the art of all Eastern Europe — the founder of a new realism, especially in genre painting, of a new engraving and also one of the greatest etchers of the time.

"The Ukrainian Quarterly"

ВІДДІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

Світає

Світає,
Край неба палає,
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає,

Тихенько вітер віє,
Степи, лани мріють,
Між ярами, над ставами
Верби зеленіють.

Сади рясні похились,
Тополі по волі
Стоять собі, мов сторожа,
Розмовляють в полі

І все то те... вся країна
Повита красою.
Зеленіє, вмивається
Ранньою росою.

Тарас Шевченко

Що то є мистецтво

— Тату, що це значить мистецтво? — поспитав раз Любомир свого батенька, поважного та вченого професора.

— Ходи до моєї робітні, — сказав тато — я тобі там розкажу.

Любко підскочив, отворив двері до татової кімнати, й оба ввійшли там поспішно.

— Поглянь на оці образи! — сказав тато та показав на стіну, що поміж вікнами. — Бачиш їх?

— Бачу! — відповів Любко.

— Переглянь усі!

— Вже! — сказав за хвилю Любко.

На писальному столі стало погруддя Шевченка. Батько показав його Любкові.

— А тепер подивися на це Це є різьба.

— Бачу. Це Тарас Шевченко!

Тато здіймив зо стіни велику світлину.

— А це пізнаєш?

— Пізнаю. Це церква. О, має п'ять бань!

— Так, це величава будівля. А це що?

— Це ж книги. У цій є Шевченкові вірші, а тут Стефаникові оповідання.

— Так, у книгах міститься гарне письменство. А музику та спів чув коли?

Чув. Чую кожної днини в радіо.

— І на виставі в театрі був?

— Був. Там є дуже цікаво. Так там звинно танцювали!

— Коли так, то добре. Тепер знай: малярство, різьба, будівництво, письменство, музика, спів, драма й танок — разом називаються мистецтво. На малярство, різьбу та будівництво кажемо, що це пластичне мистецтво, а їх творців: малярів, різьбарів і будівничих, називаємо пластиками.

— А мистець, то хто такий? — спитав Любко.

— Маляр, різьбар, будівничий, музик, співак, письменник, актор; взагалі кожний, що творить мистецтво, називається мистець.

— А звідки беруться мистці?

— Виростають з дітей, таких як ти. Сам знаєш, що діти, коли вернуться з вистави, або зо шкільного концерту, то звичайно те, що бачили та чули розповідають, переспівують і, коли мають у хаті який музичний інструмент то, вигравають, або наслідують все те, що діялося в театрі на підвищенні. Деякі з дітей стараються все, що бачать навкруги себе, представити рисунком, або виліпити з хліба, з тіста, чи з глини. Одні діти роблять це гірше, недбало, інші ліпше. Ті, що роблять те незвичайно добре та гарно, мають від Бога хист, або талант. Кожна талановита дитина має до чого іншого хист. Одна до малярства, друга до різьби, третя до музики, четверта до письменства і т.д.

Дитина з хистом, як щось намалює, заграє, або зложить віршик, то так добре, що старші аж дивуються.

З цих дітей зчасом, якщо вони довгі літа вчаться та вправляють у своїй улюбленій роботі, виростають мистці, себто такі люди, що роблять свою працю прекрасно, ліпше від інших.

Мистецтвом служать люди Господу Богу так само, як молитвою та працею. Творами мистецтва прикрашуємо Божі Храми та звеличуємо церковні Богослуження.

Володимира Жуковецька

І. Боднарчук

Прислухаймось до голосів діячів культури

(Із Зборів ОПЛДМ)

В неділю, 22 листопада 1981 р. в домівці Пласту, 2199 Блюр, Торонто з., відбулися Загальні Річні Збори Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Іван Боднарчук, діючий голова відкриваючи Збори, зачитав листи дійсних членів ОПЛДМ: від проф. Д. Нитченка (Дм. Чуб), представника ОПЛДМ на Австралію, від ред. Володимира Барагури (Нью-Йорк), від п. Володимира Мацькова (Філядельфія), від Валентини Юрченко (Йонкерс, США), від ред. Ів. Смолія (Скрентон, США), від Василя Пакуляка (Міннеаполіс, США), від Ганни Черінь (Чікаго, США), від Романа Завадовича, почесного голови ОПЛДМ (Чікаго).

Листи й привітання наших представників, які здійснюють на своїх місцях дуже корисну працю для добра нашої спільноти — співзвучні. Всі вони боліють деяким сповільненням нашої праці й просять недопустити до самоліквідації дуже корисної організації ОПЛДМ, яка на протязі 34-ох років свого існування зробила дуже корисну працю, постачаючи нашим дітям і молоді вартісну літературу.

Зборами проводила президія в складі: Світлана Грибівська-Кузьменко — голова, Михайло Перекліта — заступник, Галя Юник — секретарка, пані Іванна Зельська — член.

Після звітувань членів управи, на внесок члена контрольної комісії мґр. Антоніни Горохович, уділено уступаючій управі вотум довір'я. В склад новообраної управи увійшли: Боднарчук Іван, Грибінська Світлана, Зельська Іванна, Перекліта Михайло, Сагайдаківська Люба, Федак Михайло, Шанта Олександра. Контрольна комісія: д-р Олександра Копач, мґр Антоніна Горохович, Роман Ґеник-Березовський, Олександер Олійник — книговод.

Останніх три роки ОПЛДМ переживало важку кризу свого існування і було зависло перед питанням самоліквідації. Смерть книговода Б. Любинського, резигнація голови Ольги Мак, резигнація секретарів, боляче позначились на дальшій діяльності ОПЛДМ. Ввесь тягар праці впав на плечі заступника голови і трьох членів Управи. Але завдяки моральній підтримці передових членів ОПЛДМ, під керівництвом заступника голови І. Боднарчука, організацію вдержано при життю. Кооптовано тимчасову секретарку пані Сагайдаківську, книговода пана Олійника, урухомлено видавничу діяльність, яку поєднано з потребами українського шкільництва. Запляновано видання шкільного підручника та корисних шкільних лектур.

Влаштовано Свято книжки, відбуто два авторські вечори членів ОПЛДМ, зорганізовано три нові представництва: Гамільтон (пані М. Фаринич), Сен-Кетренс (пані М. Долішна), Содбури (пані Є. Барицька), відбуто ряд поїздок, видано три нові книжки, (три в друку). В різні країни світу убогим учням вислано даром книжок на суму 113,167.70. Завідуюча магазином пані Емілія Боднарчук у звітному періоді влаштувала 50 виставок книжок у різних місцях на різних імпераз. Полагоджено 265 замовлень.

Коли брати до уваги, що люди посвячувались у праці безплатно, що фонд „Серце й Книжка" складається з добровільних даток, то треба признати, що невеличкий гурток членів, які посвячуються в цій праці і жертвують гроші, це ідейно віддані одиниці, які заслуговують на окреме признання.

Згадати б бодай декілька поважніших пожертв: Мотря Фаринич (Гамільтон) $715.00, Церква Св. Духа (Гамільтон) $245.00, Жіноча Шк. Рада (Монтреал) $805.00, І. Боднарчук (Торонто) $1,000.00, Д-р Степан Гренчишин (Мінеаполіс) $250.00, п. Михайло Копцюк (Міннеаполіс) $250.00, член-кореспондент Леся Храпливa-Щур, мистець Ніна Мудрик-Мриц ідейно посвячувались в праці.

Об'єднання йде назустріч потребам нашого шкільництва, тому вчителі наших шкіл повинні бути членами ОПЛДМ і помагати йому в популяризації його видань. Не всі письменники є педагогами, так як не всі педагоги є письменниками. В'яжуть їх спільні інтереси й тому повинні вони йти нога в ногу разом в необхідних потребах видань для наших шкіл.

З надісланих привітань на окрему увагу заслуговує привітання почесного Голови ОПЛДМ письменника й поета Романа Завадовича, зміст якого при цьому поміщуємо.

„Привіт Моїм Колеґам,
Учасникам Загальних Зборів ОПЛДМ
у Торонті!

Запрошення на Загальні Збори я одержав і, якщо б це було 10 або більше років тому,

я напевно був би з Вами. Тепер це вже неможливе з уваги на вік і здоров'я.

Тому я письмово вітаю Вас і бажаю якнайкращих успіхів у нарадах.

Я знаю, що треба Вам буде обміркувати чимало справ, від яких залежить не тільки праця нашого Об'єднання, але тісно з нею зв'язана проблема виховання молоді при рідній мові й культурі. Це тяжка проблема, і не легко їй зарадити в теперішніх обставинах.

Може декому з Вас приходила думка, чи не варто б узагалі скінчити війну з вітряками і скласти зброю. Адже вже 36 років, як ми залишили Рідний Край. Але з другого боку українське життя ще не завмерло, хоч може ослабло в своїй натузі. На мою думку, опускати руки не треба: ще багато речей не зроблено, від яких залежить, щоб хоч передова частина української еміграції не піддалася зневірі, матеріялізмові, а часто просто лінивству. Нашій громаді треба з непохитним завзяттям стати на оборону душі молоді, і це виховне діло мусить очолювати Об'єднання ОПЛДМ: видавати книжки, вести пропаганду, впливати на теперішніх батьків, які майже в цілому вже не бачили України (хіба як туристи), і не знають її змагань, і самі несуть у грудях не раз пригаслу українську душу.

Ще виходять пластові та сумівські видання, ще виходить „Веселка", хоч вона не репрезентує нашого Об'єднання. Але всі співробітники „Веселки" здавна є членами ОПЛДМ і пов'язують цей журнал з Об'єднанням, і він стає для Вас близьким і необхідним. Коли б наладнати справу приєднання передплатників, кольпортажу і, взагалі, пропаганду читання українських публікацій, можна б ще виконати велике діло для нашої молоді, для „виховання" її батьків. Якщо б перестали появлятися українські видання і зникли їх читачі, якщо дійшло б аж до такого трагічного стану (в що тяжко повірити) — то це не повинно б статися при нашім житті і без участи наших рук. Справжній лицар гине із зброєю в руках в зустрічі з ворогом, а тут хіба треба було б загинути від нас самих... Я не вірю, щоб так сталося.

Залишайтесь на становищі і дійте! Ще є круги педагогів та ідейних батьків, що доставлять для ОПЛДМ активних членів, що не дадуть пропасти організації з такою високою метою. Коли наша громада здебільшого будує „верхи", якось забуваючи про „підвалини", то Ви закладайте фундаменти, бо лише на фундаментах стоять твердо і стіни і дах. Стійте знизу, стійте при школах та споріднених організаціях молоді і пам'ятайте, що коли не буде ОПЛДМ, ніяке інше Об'єднання не дасть матеріялів для дитячих лектур, для шкільних читанок, для ідейного виховання української молоді. Бо це можуть робити тільки письменники-педагоги. Думайте про життя і про свою відповідальність перед українським народом на Батьківщині.

Такими думками я хочу поділитися з Вами, Шановні Учасники Зборів, і маю певність, що Ви думаєте так, як я, один із засновників нашого Об'єднання.

Тож щиро вітаю Вас...

На все добре!"

(—) Роман Завадович

Нове, цінне видання:

„АРМІЯ БЕЗ ДЕРЖАВИ — слава і трагедія українського повстанського руху", Отаман Тарас Бульба-Боровець, видання Інституту Дослідів Волині, накладом Т-ва „Волинь" у Вінніпезі, сторінок — 326.

„Армія без держави" — довгожданна праця вже покійного Отамана Тараса Бульби-Боровця (він помер в Нью Йорку 15 травня, 1981), — це цінна книга його спогадів, яка обіймає опис української соціяльної та національно-політичної проблематики між двома світовими війнами, а головно за час Другої світової війни. Ця проблематика різко позначилася на переживаннях самого автора і стала змістом його спогадів. Центральним предметом спогадів є проблема продовження, нового формування та долі українського визвольного руху, його перетворення в збройну формацію Української Повстанської Армії — УПА, творцем, патріотичним натхненником і Верховним Командувачем якої був сам легендарний Отаман Тарас Бульба-Боровець.

„Армія без держави" — це книга для кожного українця, до якої б там соціяльної та ідеологічної верстви він не належав; її характеризує об'єктивне насвітлення всіх процесів українського життя того часу. Ця книга — це необхідний посібник тим, хто хоче зорієнтуватися в крутій ситуації України та її визвольних змагань, що розвивалися в розгарі смертельної боротьби між двома тоталітарними потугами — советським комунізмом і гітлерівським фа-

(Докінчення на стор. 33)

Звіт Провінційного З'їзду Союзу Українок Канади в Альберті

Провінційний З'їзд Союзу в Альберті відбувся 7 листопада 1981 р. в залі Св. Андрея в Едмонтоні. До 9:30 ранку, членки реєструвалися та відновляли займомство при каві. Тоді голова Провінційної Екзекутиви, Мирослава Фербей, офіційно відкрила сесію молитвою, яку провів о. М. Крищук, парох громади Св. Андрея. Двохвилинною мовчанкою та „вічна пам'ять" вшановано членок, які відійшли у вічність. Вітаючи присутніх, о. Крищук дав признання членкам за їх невтомну працю і зробив заклик до всіх відділів, щоб на далі допомагали, головно де потрібно вписувати студентів до Колегії і де будуть потреби святувати 1000-ліття хрещення України.

До президії покликано колишні голови. До діючих комітетів покликано: Резолюцій — С. Василишин, А. Звоздецька, М. Сулима; Номінації — Н. Фарина, Ф. Тарновець, Н. Гиманик, Л. Зубрицька, Р. Фарина, М. Димянів; Секретарки З'їзду — А. Филипчук, Ф. Пелех.

Пані Анна Звоздецька, нововибрана голова Союзу Українок Канади, привітала присутніх звертаючи увагу на успіхи нашого членства замість на невдачі. Але наші відділи мають дальші завдання: пригортати СУМК при наших церквах; організувати і відповідати за нашу молодь; творити обставини, які пригортали б наші молоді супружжя, подбати про „цілоденну опіку дітей"; при рідних школах відбувати святочні програми з дітьми через драму, спів, і т. д.; по ширших округах хоч раз на рік заряджувати спільне Богослуження, а головно тепер коли надходить святкування 1000-річчя Хрещення України; „Проєкт 20,000" створений для освітньо-культурної праці головно для СУМК — наші пожертви на цю ціль є необхідні; Музей Союзу Українок в Саскатуні це скарб нашого народу — наш обов'язок є збутися того боргу, який тепер обтяжує нас, і зберегти те цінне майно для нашого молодшого покоління.

Марія Димянів, голова відділу при церкві Св. Андрея привітала всіх делеґатів і побажала успіхів на їх сесіях.

Слідуючі делеґати дали ширший звіт праці своїх відділів і також представили членок, які приїхали на з'їзд: Ту Гиллс — Г. Маріянич; Мирнам — М. Дубелт; Васетна — Є. Легкодух; Редвотер — Дж. Клюфас; Веґревил — Н. Ґордей; Келґарі — М. Крупник; Едмонтон — Р. Фарина, Ф. Тарновець, А. Емська, М. Димянів і Л. Зубрицька. Праця відділів Союзу показується різноманітна, яку можна в короткій формі зсумувати так:

а) Церковна праця — прикраса, чистота, членство, діти, недільна школа, священик, хор...

б) СУМК — проєкти для сумківців, спортові здвиги, соціяльні сходини...

в) Освітньо-культурна праця — спів, музика, танки, вишивання, кераміка, писанки, виставки артистів, лекції, журнал „Промінь"...

ґ) Добродійна праця — відвідування хворих і старших членів, допомога іншим організаціям...

г) Соціяльна праця — церковні обіди, вечерки, фільми, родинні сходини...

д) Грошові ділянки — базари, бінґо, продаж печива, продаж одягів, показ малярства...

Приступаючи до ділових справ, протокол з минулого з'їзду був прийнятий так як поміщено в „Промені" на внесок Марії Лазарук і Теклі Ткачик. Звіт касирки подала Катерина Істон, і з піддержкою Розалії Фарини, збори прийняли звіт так як був поданий писемно. Всі інші звіти управи також були подані писемно всім членкам, так що багато часу заощадилося для дискусії. Вживання української мови та відвідини відділів по околицях виявили проблеми які потребували найбільше дискусії. Як звичайно, охотників, часу, та витривалости потрібно в нашому членстві.

Іванна Дженис — нововибрана голова Пров. Екзекутиви Союзу Українок в Альберті.

Склад Провінційної Екзекутиви на 1982 рік: Голова — Іванна Дженис, уступивша голова — Мирослава Фербей, перша заступниця — Галя Маріянич, представниці Едмонтонських відділів — Філія Кругляк від Св. Івана, Надія Гиманик від Св. Іллі, Фіона Тарновець від Св. Михаїла, Марія Димянів від Св. Андрея, Лилія Зубрицька від Св. Антонія; рекордова секретарка — Катерина Рожак; кореспонденційна секретарка — Фівонія Пелех, касирка — Фіона Тарновець, представниця сумківців — Санда Гоголь, шкільництва — добр. Юстина Лучак, культосвіти — Анна Филипчук, садочків — Наталка Ковалишин, „Променя" — Софія Гриник, Фонд Кобринської — Катерина Гавриш, архівів — Мирослава Фербей, золотого віку — Текля Ткачик. Контрольна комісія — Вікторія Зуківська, Анна Емська, Юстина Мойсей. Голова музейної філії — Анастасія Сенів.

Ранішня сесія закінчилася спільним обідом, що приготовив відділ при громаді Св. Андрея. Зараз по обіді відбулось відкриття спільної сесії. Як голова цієї сесії, Наталка Фарина насамперед вшанувала уступаючу голову, Мирославу Фербей, коли подала їй відзнаку, шпильку „Провінційних голів". Наталка Фарина представила провінційну голову СУМК, Лесю Єринюк і прочитала при-

вітання від молодого короля СУМК, Михайла Друля з Онтаріо.

Добр. М. Крищук тоді представила двох промовців на тему **асиміляції — Дмитра Якуту,** золотий медаліст переможець в соціології, та **Ричарда Самоїла,** учитель та історик. Д. Якута повідомив присутніх, що проф. В. Ісаїв з Торонта робить досліди щодо асиміляції між українцями в Канаді. За минулі роки поверх 80% українців одружилися з не-українцями, так що українці стоять на шостому місці статистично. Щоб затримати нашу ідентичність в Канаді наші провідники в організаціях мусять пригортати наших молодих членів, які не розмовляють українською мовою. Треба їх розуміти, треба бути терпеливими, треба їх включати в наших організаційних ділянках. Якута каже, що ми далі не можемо йти в такому стані, як ми тепер знаходимося. Треба передумати все, що нам відкрито на майбутнє, а потім треба рішуче йти в нову сторону.

Ричард Самоїл підкреслив, що кожна людина має право до вибору — чи асимілюватися, чи ні. „Поїхавши до Африки чи я стаю африканцем? Чи я далі українцем?" Якщо ми будемо розуміти що асиміляція справді є й які проблеми пов'язуються з асиміляцією, тоді ми зможемо розсудити в котру сторону нам іти. Можливо що речення англійською мовою дадуть ясніше розуміння деяким читачам.

"To be proud of being Ukrainian you have to know what you are proud of — **you have to know your history."**

"Learn your background and yeu'll have reasons for not assimilating."

"That which you wish to conceive and accomplish, **you can; your limitations are only if you don't choose to do so."**

У другій частині програми брали участь панелісти: Марія Прокопів, Давид Лазарук, Рон Гоголь, Григорій Кошман, Петруся Цимбалюк і Фівонія Пелех. Вони давали свої зауваги про: збереження мови; брак організаційної свідомости; та проблем — старших літ, умовонеспроможних, фізично-ушкоджених, та зорово-ушкоджених. Реакцію до панелістів дали о. прот. Дмитро Лучак і Наталка Фарина. Зараз по цьому, гості розійшлись до п'яти різних кімнат, де дискутували над вищезгаданими точкоми. Голови, які записували висліди цих дискусій були: Наталка Стус, Одарка Юзвишин, Павліна Лисак, д-р Г. Гоголь і Людвиг Маріянич.

Щодо мови, треба мати порозуміння та хотіння навчитися і вживати рідну мову. Публічні школи самі не можуть виховувати знавців мови, отож кожна родина зобов'язана це робити по домах та в громадських сходинах; а головно, всі члени потребують більше читати українських книжок. Ті, що знають дві або три мові є більше свідомі й активні в громадському житті. Щоб мати пошану від інших народів та від наших співпрацівників, треба стояти високо культурно. Знання мов та читання є дорога до такого осягнення.

Для старших в роках та фізично-ушкоджених головним є **активний та здоровий стан розуму.** Діяльність дає енергію до життя. Організації: 1) можуть приготовляти відповідні приміщення для ушкоджених — кімнати, меблі; 2) можуть допомагати з транспортацією до різних потреб; 3) можуть приготовляти тасьми музики, доповідей, та різних оповідань; 4) можуть тримати постійні щоденні зв'язки з старшими по домах, лікарнях і т. д.

Провінційний З'їзд на Альберту закінчився бенкетом в суботу, де ТУС вшанував своїх заслужених членів, а в неділю 8-го листопада 1981 р. всі складові організації брали участь в Архиєрейській Службі Божій та прибули на святочний обід з відповідною програмою в приміщенні Катедри Св. Івана в Едмонтоні.

Анна Филипчук, Фівонія Пелех — секретарки З'їзду.

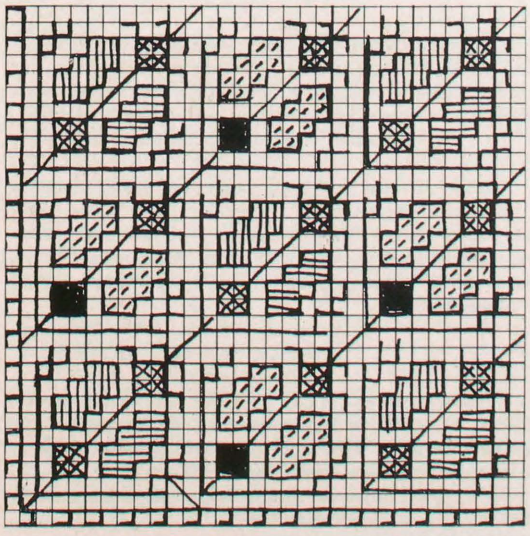

На свіжу могилу нашої членки, бл. п. Анни Коваль, яка упокоїлась 31 січня 1982 р. відділ ім. Лесі Українки в Овкбирн складає нев'янучий вінок та у світлу пам'ять покійної засилає $10.00 на „Промінь".

За відділ — Ґеня Матієшин, голова

— — — — —

Замість китиці свіжих квітів на могилу бл. п. д-р Людмили Бризгун, що відійшла від нас 7 січня 1981 року, складаємо $20.00 на журнал „Промінь". Хай пам'ять про покійну буде завжди з нами.

Дочка Леся, внучка Людмила та зять Юрій Шанти, Торонто

18-го стол. взірець із Буковини, село Жучка, Чернівці.

Гладь (стіб) стебнівка чорна.

||| = — цегляста 303 DMC нитки

/// — синя 826 DMC нитки

×× — помаранчева 900

■ — фіолетна 551 нитки

Український Музей, Східня Філія — рисувала **Іванна Вахна**

КВІТИ НЕЗАБУТНІМ

У перші роковини моєї дорогої дружини, бл. п. Анни Кремлянської, яка упокоїлась 31 березня 1931, кладу нев'янучий вінок і в світлу пам'ять покійної засилаю $25.00 на журнал „Промінь". Хай цей мій скромний дар буде щедрою і сердечною згадкою про мою незабутню дружину Анну Кремлянську.

Муж Володимир Кремлянський,
Ст. Кетерінс, Онт.

— — — — —

Членки відділу Союзу Українок ім. Лесі Українки при Катедрі Пресвятої Тройці у Вінніпегу, складають нев'янучий вінок на свіжу могилу дорогої нашої членки бл. п. Докії Радомської, яка впокоїлася 30 грудня 1981 року. У світлу пам'ять покійної засилаємо $10.00 на журнал „Промінь". Родині висловлюємо щирі співчуття. Покійній Вічна Пам'ять!

За відділ:
П. Ігнаш — голова М. Керніцька — секр.

— — — — —

У світлу пам'ять наших дорогих родичів бл. п. Дмитра і Олени Фодчуків, які упокоїлись у Ветревіл, Альберта, кладемо нев'янучий вінок та засилаємо $15.00 на журнал „Промінь".

Дочка Маріянна і зять Дмитро Луцаки,
Едмонтон

— — — — —

Складаємо нев'янучий вінок і засилаємо $5,00 у пам'ять бл. п. Івана Габриша з Гефорду, який упокоївся 14 лютого 1963 р. Вічна йому пам'ять.

Діти, внуки і правнуки: Роман, Михайлина, Мирон, Дарлін, Роней і Донна Демянюки з Кемрось, Альберта, Богдан Демянюк з Бирнабі, Б. К.

— — — — —

У п'яті роковини смерти нашого тата, бл. п. Василя Демянюка, який упокоївся 2 лютого 1977 р. в Ню Вестминстер, Б. К. складаємо $5.00 на журнал „Промінь".

Діти, внуки і правнуки: Роман, Михайлина, Мирон, Дарлін, Роней і Донна Демянюки — Кемрось, Альберта, Богдан Демянюк з Бернабі, Б. К.

На свіжу могилу бл. п. Гавриїла Охітви, який упокоївся 14 січня 1982 р. у світлу пам'ять покійного замість китиці квітів складаю $10.00 на журнал „Промінь".

Покійному вічна пам'ять. Родині складаю щирі співчуття.

Братова Марія Юрків, Кемсак

— — — — —

Складаємо нев'янучі вінки на могили наших дорогих — мужа, батька і дідуся, бл. п. Теодора Валіґроцького, який упокоївся 12 січня 1954 р.; у восьмі роковини упокоєння мого дорогого сина і брата Романа Валіґроцького, який залишив нас у великому смутку 25 беерезня 1974 р. в Торонті — у світлу пам'ять покійних засулаємо $10.00 на журнал „Промінь".

Дружина і мама А. Валіґроцька, Скарборо
Дочка, сестра Оксана Гриньків, Брентфорд

— — — — —

В одинадцяті роковини упокоєння мого мужа, батька і дідуся Василя Лазаровича, у пам'ять моїх родичів Олекси і Василини, які упокоїлись — тато 1923 р., а мама 1944 р., в їх світлу пам'ять складаю на вінок з нев'янучих квітів $20.00 на журнал „Промінь".

Анна Лазарович, Саскатун

— — — — —

У світлу пам'ять мого дорогого мужа, батька і дідуся бл. п. Василя Барабаша, який упокоївся в Келовні 21 січня 1980 року, засилаю $10.00 на журнал „Промінь".

Дружина Ґеня, дочка Галя,
сини — Євген і Леонід, Келовна, Б. К.

— — — — —

У другі роковини смерти нашого любого і незабутнього сина Івана Розновського, який упокоївся 9 березня 1980 року, який залишив у глибокому смутку батьків, сеестер, шваґрів, свою любу дружину, дочку, сина, невістку і внука, в Принц Алберт, Саск. У світлу пам'ять покійного засилаємо $30.00 на „Промінь".

Покійному вічна пам'ять.

Тато і мама Розновські, Саскатун

— — — — —

У 16-ті роковини упокоєння мого дорого і незабутнього мужа, бл. п. Стефана Білінського, який упокоївся 3 червня 1966 р., складаю в його світлу пам'ять нев'янучий вінок і засилаю $10.00 на фонд „Променя".

Дружина Анастасія Білінська, Брентфорд

— — — — —

У перші болючі роковини упокоєння наших дорогих — улюбленої сестри Марії (Курилів) Вівчар, яка залишила нас 4 квітня 1981 р. і шваґра — мужа Марії Мартина Вівчара, який упокоївся 21 січня 1981 р. в Гамільтоні, замість китиці квітів у їх світлу пам'ять засилаємо $10.00 на „Промінь".

Катерина Гринчук, Ст. Кетеринс,
Анастасія Пережак, Брентфорд

— — — — —

У світлу пам'ять незабутнього мужа, батька, і дідуся, бл. п. Петра Немировського, який упокоївся 29 березня 1974 року, замість китиці квітів засилаю на журнал „Промінь" $10.00. Покійному вічна пам'ять.

Дружина Анеля Немировська з родиною,
Брентфорд, Онт.

РІЧНІ ЗВІТИ ВІДДІЛІВ

РОБЛИН, МАН.
ВІДДІЛ ім. ДОНЬКИ УКРАЇНИ

Річні збори відділу відбулися 13-го грудня 1981 р. в церковній залі в присутності отця Б. Демчука і 17 членок. Збори відкрила голова Анна Горбай і запросила о. Демчука провести молитву. По молитві „Царю Небесний" вшанували хвилиною мовчанки членок, що відійшли у вічність. Відспівали їм „Вічная пам'ять". Слідували звіти заряду цілорічної діяльности. Впродовж року відбулося 12 місячних зборів.

Відділ влаштував такі імпрези. Йорданську Святу Вечерю, пирогове пущення, продаж Великодного печива, спільне свячене, храмовий обід, видали „лонч" на „Яцюків Сейл", мали прощальний вечерок для отця і добродійки Гнатів, прилагодили і видали бенкет для „Рут 83 Ассос.", осіння куряча вечеря, базар, продаж печива і чай. Жінки помагають з поминальними обідами і перекусками. Відвідували хворих у шпиталі і подали їм картки поздоровлення і квіти.

Відсвяткували свята: Лесі Українки, Тараса Шевченка, День Матері, Святого Миколая і дали Різдвяний концерт. Товариство висилало делеґатку Анну Горбай на провінційний з'їзд у Вінніпезі. Касирка Леонтина Піць дала фінансовий звіт: з 1980 р. в касі осталось — $1,458.09, прихід в 1981 році — $8,732.54, розхід в 1981 році — $8,733.86, в касі осталося — $1,456.77.

Товариство зложило пожертви на такі цілі: На церкву — $2,000.00, парафіяльна хата — $650.00, Фундація Тараса Шевченка — $100.00, Українська школа — $300.00, організаційний фонд Союзу — $25.00, Степендійний фонд — $20.00, Нев'янучий вінок — $25.00, до шпиталю „Персонал Кер" — $100.00, Інститут П. Могили — $36.00, добродійні цілі — $50.00.

Заряд відділу на 1982 рік: голова — Анна Горбай, заст. голови — Савеля Пиршеґа і Євдокія Корчак, секр. — Оленка Клемецька, касирка — Леонтина Піць, освітньо-культурна комісія — заряд?

Пресова референтка — Мирослава Горбай, реф. журнала „Промінь" — добр. Оля Демчук. Телефонічний комітет — Марія Фітковська, Павліна Корчак і Анастасія Болизюк, комітет до оголошення — Павліна Корчак, Дорис Корчак і Параскевія Капець, шавур комітет — Дорис Корчак, Савеля Пиршеґа і Христя Вовчук.

Контрольна комісія — Мирослава Горбай, Павліна Корчак і Марія Фітковська.

Сестриці — Марія Проник, Марія Швайківська, Євдокія Корчак, Текля Феденюк, Марія Хіць, Анастасія Болизюк, Раїхта Лунґал.

Наше жіноче товариство складає щиру подяку Централі Союзу Українок Канади і Провінційній Екзекутиві за одержані обіжники, котрі допомагають нам вести працю у відділі.

Анна Гоарбай — голова,
Олена Клемецька — секр.

ОШАВА, ОНТ.
ВІДДІЛ „БАРВІНОК"

Цей звіт покриває діяльність двох років. Очолювала наш відділ голова — Діяна Омелянчук. Варто зазначити, що хоч Діянна родом англійського походження і була свідома того, що не знаючи добре української мови спричинить їй трудність, вона взяла на себе цю велику відповідальність і виконала її першорядно. Завжди була у курсі справ С.У.К. Праця у відділі проходила гармонійно і успішно.

За минулих два роки до відділу вступили 15 нових членок. Відділ нараховує 42 членки, в тому рахунку два почесні членки. Членки опікуються недільною школою і навчанням українських танців, а також молодшим і старшим відділом СУМК. Навчають у недільній і рідній школах. Мають репрезентацію і беруть участь в жіночому КУК, льокальний Жіночій Раді та „Ошава Фолк Артс Кавнцил", де наша членка Маріянна Шолдра, вже третій раз вибрана головою. Членки помагали сестрицям прибирати церкву. Часто приготовляли і дарували печиво на обіди і на випродаж. Приготовили і рознесли кошики із свяченою стравою на Великдень — хворим у лікарні і в старечих домах. Приготовили сніданок для дітей після Св. Причастя. Приготовили обіди, Спільне Свячене. Спільно із церковною громадою постарали нові заслони на сцену і для вікон до парафіяльної залі.

Відділ висилав делеґаток і брав участь у всіх з'їздах, складав, жертвував на організаційний фонд. Членки приготовили програму і перевели концерт на День Матері. Вшанували трьох матерів квітами. Помогли приготовити Свято Миколая і приготовили дарунки для дітей і учительок недільної школи. Спонсорували (заплатили) за народній стрій із села Шкло, повіт Яворів для східньої філії Українського Музею Канади в Торонто за суму $400.00. Відсвяткували день Українського Православного Студента обідом і відповідною програмою. Дарували стипендії тим студентам, що брали участь у літніх курсах українознавства в Інституті Св. Володимира або в Колеґії Св. Андрея.

Зарядили чай у честь нових членок. Дарували книжки до льокальної бібліотеки. Відбули вечерю з членами громади з відповідною програмою. Вшанували малими подарунками голову відділу і тих членок котрі були присутні на всіх зборах. Відновили вишивані хоругви до церкви.

На кожних сходинах було читання з Євангелії. Час від часу священик промовляв на релігійні теми. Читали обіжники від Централі і Східньої Екзекутиви. Влаштували програму в роковини Лесі Українки і Тараса Шевченка та на інші культурні розвагові теми. Відбули вечерки навчання писання писанок для дітей і старших. Відвідували хворих членок і висилали картки поздоровлення і на інші спеціяльні оказії. Заряджували різні розвагові прогулки для дітей Недільної школи. Мали випродаж вживаних речей.

Найбільша праця в році є приготування до ціло-тижневого фестивалю „Фієста", який відбувається в місяці червні кожного року. Членки С.У.К. спільно з сестрицтвом, місяцями наперед приготовляють і заморожують харчі. Декорують залю і помагають вплянувати програму і українську виставку. Підшукують і опікуються кралею, котра репрезентує павільйон „Одеса". Ця велика праця вимагає зусилля кожної членки. З цього маємо найбільший грошевий прибуток.

Достойними гостями у нас були слідуючі пані: Надія Боднар, Юлія Головата, Іванна Вахна, Іванна Ганночко, Люба Кут, Ганка Романчич-Ковальчук, Ґеня Матіешин, Стефанія Олійник і п. Ростислав Василенко.

Більші пожертви відділ склав на Музей в Саскатуні, церкву Св. Івана в Ошаві, Інститут Св. Володимира, видавничий фонд Наталії Кобринської і на танцювальну школу при нашій громаді.

Прихід в минулому році $12,525.99, розхід $8,577.87, осталось $3,948.12.

Річні збори відбулися на 7 жовтня 1981. До заряду на 1981 - 82 ввійшли слідуючі членки:

Уступивша голова — Діянна Омелянчук, голова — Оля Куць, заступниця голови — Марія Григоренко, рекордова секретарка — Наталя Давдс, касирка — Кароля Шевчук, фінансова секретарка — Михайліна Ґонта, секретарка до преси — Маріянна Шолдра. Референтки: членства — Марія Григоренко і Ширлі Холонюк; культосвіти — добр. Надія Метулинська; статутова — Анна Дутчак; „Променя" — Наталя Давдс; старшого відділу СУМК — Маріянна Шолдра, Ширлі Холонюк і добр. Надія Метулинська; молодшого відділу СУМК — Михайліна Ґонта і Йоанна Стирджис.Репрезентантки. до Жіночого відділу КУК — Олена Маларенко і Єлена Трофимович; до „Фолк Артс Кавнсил" — Арлін Сосна і Марія Григоренко; до Льокальної Жіночої Ради — Павліна Біл і Наталя Давдс. Телефонічний комітет — Орися Садова, Ніна Котелко, Людмила Смайт і Оля Меникс. Комітет Недільної школи — координаторка — добр. Надія Метулинська, Йоанна Стирджес, Валентина Холонюк, Тамара Неліпа і Ніна Котелко. Відвідування хворих — Леся Міносора і Орися Садова; українських танців — Кароля Шевчук, Йоанна Стирджес, Ліда Сеник, Людмила Голик. Контрольори — Оля Горегляд, Надя Стець і Ґеня Мага.

Відділ приготовляється до святкування 25-ліття існування відділу у 1982 році.

Анна Дутчак

РЕДФІЛД-РІЧАРД, САСК.
ВІДДІЛ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ

У нашому відділі є 13 членок з котрих одинадцять живуть на фармах а дві приїжджають 30 миль з міста Норт Бетелфорд, де вони тепер мешкають.

В 1981 ми відбули: 7 зборів і одно засідання заряду; обіди на проводи та храмове свято; продаж писанок та великоднього печива; пирогову вечерю і забаву; помогли видати два похоронні обіди; освітньо-культурний вечерок в пам'ять Тараса Шевченка; програму пісень та танків і пераекуску в старечому домі в Норт Бетелфорд; програму на свято відзначення членок.

На зборах все читаємо обіжники та кореспонденцію; дискутуємо їх і по змозі виконуємо сугестовані проєкти та завдання.

Збирали гроші на Червоний Хрест та поборювання рака; писали лист до „Амнесті Інтернешонал"; розпродували білети для СУМК, для Музею, та для Пров. Екзекутиви С.У.К.; помагали фінансово сумківцям брати участь в семінарях в Саскатуні, та дарували печиво на СУМК З'їзд в Гефорді і на Зелений Гай. Дали стипендії трьом студеентам українознавства; жертвували гроші на місцеву церкву та на Музей.

Зараз по закінченні шкільного року, ми винаймили автобус і членки відділу разом з сумківцями та родинами поїхали на прогульку до Саскатуну, відвідати Музей. Всі були задоволені тим, що там бачили.

Наші фінанси на 1981 ось такі:

Лишилося з 1980 — $1,388.02, прихід в 1981 р. — $2,135.37, розхід в 1981 р. — $1,661.30, лишається в касі на 1982 рік — $1,862.09.

Заряд залишається той самий ще на один рік: голова — Євгенія Никифорук, заступниці — Олена Плюта і Олеся Ковальська, секретарки — рекорд. — Єлисавета Напастюк, кор. — Ольга Никифорук, касирка — Стела Никифорук. Контрольори — Юлія Кучірка і Кароля Дмитрук. Господині — Олеся Плюта, Кароля Дмитрук, Анна Дмитрук і Юстина Катеринич. Культосвіти реф. — Ольга Никифорук і Олеся Ковальська. Реф. добродійної праці — Наталка Ковальська і Юлія Кучірка. Сестриці — Олеся Плюта, О. Ковальська і Ю. Катеринич. Степендійний комітет — О. Ковальська, Є. Напастюк і Олена Плюта. Архіви — Настя Іванчук.

Бажаємо всім зарядам, членкам та редакції „Променя" доброго здоров'я та успіхів та рік 1982.

О. Никифорук — кор. секр.

СПІЛЬНА СВЯТА ВЕЧЕРЯ НА ЙОРДАНСЬКИЙ ЩЕДРИЙ ВЕЧІР
ТУ ГИЛС, АЛЬБЕРТА

Заходами відділу ім. Лесі Українки спільно з церковною громадою влаштовано Щедрий Вечір і освячення води 18 січня ц. р.

До церкви у год. 5:00, на Вечірню, яку відправляв прот. о. Зубрицький зійшлось гарне число вірних, прибули навіть деякі гості з іншої народности. По відправі о. Зубрицький освятив воду та виголосив проповідь, нав'язуючи до релігійних ритуалів з святом Йордану, освячення води і Щедрого Вечора. Священика обслуговував п. Г. Бачинський.

По Вечірні всі зійшли до залі на Святу Спільну Вечерю, яку приготовили членки жіночого т-ва. Святочний стіл удекоровано снопом пшениці, „дідух", якого приготовила Марія Андріящук. По двох боках „дідуха" лежали традиційні колачі, яких спекли Марія Андріящук, Анна Логозар і Настя Російчук. Отець Зубрицький провів молитву та поблагословив страви. По вечері о. Зубрицький говорив про значення цього святого вечора. Голова церковної громади п. Дмитро Логозар, подякував усім що так численно зійшлися відсвяткувати Йорданський Щедрий Вечір.

Під управою п. С. Мулька відспівано кілька колядок. Ми раді, що маємо таких провідних людей як п. С. Мулька, який покладає багато праці для громадських справ. Через останніх 25 років він був головою церковної громади в Ту Гилс від початку побудування Церкви 1948 року, а також є дяком та диригентом церковного хору, який так гарно співає Служби Божі. Хай Бог обдарує його добрим здоров'ям працювати на народній ниві на многії літа.

Ольга Качмар

ГРОМАДСЬКА І РОДИННА ХРОНІКА

50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ П-ВА ГРИНЬКА І СТЕФКИ ВОЙТОВИЧ

Суррей, Б. К.

В четвер 12-го листопада 1981 року родина і приятелі величавно відзначили 50-літній Ювілей п-ва Грицька і Стефки Войтовичів. Ювілейні святкування відбулися в Центрі Українського Православного Осередку, яке розпочато Вдячним Молебнем, — відслужив о. прот. П. Блажук в присутності поважного числа родини і приятелів. Дружбами були п. Іларій Кравчук і пані Катерина Войтович. При кінці Молебня о. настоятель виголосив для Ювілятів Многоліття, сердечно поздоровив і склав побажання.

Після Молебня відбулася гостинна вечеря, яку приготовано під керівництвом пані Анелі Кравчук при допомозі господинь. Після вечері ролю господаря виконував п. Михайло Крищук, найближчий сусід і приятель ювілятів, який щиро привітав ювілятів і представив їх. Відтак слідували промови з привітами, зачитано ряд імен з інших місцевостей Канади, які не змогли прибути. Про життєвий шлях подружнього життя розповів о. настоятель, а після цього промовляв п. Григорій Дадек, як щирий друг Ювілятів. Ювілейне свято проходило у веселій атмосфері, відспівано спільно кілька українських пісень, що додало більш веселого настрою, до цього ще приграваў на акордеоні п. Орест Дробот.

Дещо з життєпису Ювілятів: Грицько Войтович народився 14-го січня 1905 року в Україні. Мав три роки, як приїхав з своїми батьками до Канади в околицю Витків, Саск. Там він виростав і виховувався в свідомій і патріотичній християнській родині.

Ювілятка Стефка народилась 11-го квітня 1911 року в Канаді у Кридор, Саск., та також виховувалася в побожній родині, виростала на фармі під опікою своїх батьків.

Одружилися 3-го листопада 1931 року саме в той час, коли почалася депресія і треба було молодому подружжю на фармі переживати всіляки недостачі. Войтовичі були передали свою господарку шваґрові і сестрі, а самі переїхали до Гамільтону, Онт. і там на якийсь час замешкали.

П-во Г. і С. Войтовичі

В Гамільтоні п-во Грицько і Стефка брали активну участь в церковно-громадськім житті. П. Войтович заробляв на той час по 60 центів на годину, а його дружина по 25 центів.

1942 року отримали листа від шваґра і сестри із Саскачевану, щоб вертались на фарму. Тут у Витків Грицько Войтович був вибраний за муніципального радного і був ним 4 роки, а п'ять років шкільним тростом, секретарем в місцевому відділі КУК і членом Червоного Хреста.

Впродовж 22 років були членами місцевої церковної громади і членом церковного заряду та братчиком, а пані Войтович сестрицею. Належали також до Народного Дому і „Просвіти" ім. Тараса Г. Шевченка в Витків.

Подружжя Войтовичі виховали одну дочку прибрану Марселю, одружена Селик.

В жовтні 1955 року подружжя Войтовичі переселилися до Суррі, Б. К., на постійне замешкання, де і перебувають до сьогодні. В 1976 - 1977 році пощастило для Ювілята побувати і відвідати свої рідні сторони на Україні.

Ювіляти належать до Української Православної Церкви, люблять читати свою пресу, як от: „Вісник", „Український Голос", „Промінь". Г. Войтович також є членом місцевого Куріння УВК в Валей.

Від 1975 року пані Стефка Войтович перенесла важку недугу, була спараліжована, але знаходиться під опікою мужа..

Від громади Успіння Божої Матері передав привіт і вручив дарунок п. Степан Круліцький. Від Союзу Українок Канади місцевого відділу ім. О. Кобилянської квіти і привіт Ювілятам зложила і передала пані Оксана Круліцька — голова згаданого відділу.

В кінці ювілейної програми п. Г. Войтович щиро подякував о. прот. П. Блажукові, добродійці і всім присутнім за гарний подарунок та вшанування їх з нагоди 50-ліття Ювілею. З приводу цього Ювіляти зложили від себе дар на „Промінь" в сумі $45.00, з того на оплату кліші $20.00.

Ювілейне свято закінчилося краянням коровая і частуванням гостей. Многоліттям і молитвою закінчено ювілей.

Бажаємо шановним Ювілятам, якнайкращого щасливого життя і доброго здоров'я.

Присутній

З КУЛЬТОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛУ ІМ. ДОНЬКИ УКРАЇНИ В МОНТРЕАЛІ

9-го вересня 1982 р. членки відділу ім. Доньки України в Монтреалі, заслухали звіт молодої сумківки, Каті Мирошниченко, яка брала участь у З'їзді СУС в Едмонтоні. Вона оповіла, як сумківці Собору Св. Софії в Монтреалі, Маріянка Підвисоцька, Катя Феденко, Катя Кожедуб, Соня і Василь Маркуш перевели час під-час з'їзду і повідомила, що три Каті виступали в концертовій точці з танцями. Катя Мирошниченко розповіла членам свої враження із з'їзду і підкреслила важність таких зустрічей для молоді.

— — —

На місячних зборах в жовтні одну точку виконала пані Маруся Зимовець. Вона вміло прочитала цікаве оповідання „Церква", яке написала Синя Волошка. Зворушливе читання пані Зимовець захопило слухачів. Приємно відмітити, що пані Зимовець, роджена в Канаді, виховалась

при Соборі Св. Софії, де від малих літ проявляє активність.

— — —

В понеділок 2-го листопада в залі Собору Св. Софії в Монтреалі заходами відділу Доньки України і Об'єднання Т-ва Прихильників Державного Центру Української Народньої республіки, відділ Монтреал, відбувся інформаційний вечір про реформи родинного права провінції Квебеку. Українська громада Монтреалу довідалася про цей вечір через місцеву українську радіопередачу п. І. Опарика, „Український час" і також повідомлень церковних бюлетенів Монтреальської околиці. Присутні зійшлися послухати трьох доповідачів, нотара, пані Ліду Драган-Сидоренко, адвоката Володимира Вікарчука і члена квебекської легіслятури пана Жільберта Пакета. Відкрив цей вечір п. Євген Оборонів, голова ПП ДЦ УНР, вітаючи панелістів і присутніх і покликав пані Ванду Ваверчак, щоб перевела це зібрання.

Пані Ваверчак привітала присутніх і повідомила, що один з членів Квебецької легіслятури, пан Жільберт Пакет не міг прибути через непередбачені справи в легіслятурі (цілий актив партії Квебеква брав участь в нарадах звязаних з реформою конституції) і прочитала його лист перепрошення за його відсутність.

Відтак вона представила першу доповідачку пані Ліду Драган, яка говорила про нові зміни Квебецького закону число 89, який стосується родинного життя. Наприклад новозаміжня жінка тепер мусить заздержати своє дівоче прізвище в легальних справах. Батьки тепер мають до вибору дати своїм дітям прізвище тата, мами, або тата і мами. Легальне забезпечення мешкання в домі власности чоловіка або жінки можна тепер зробити заявою в реєстраційнім бюрі. Опісля пані Ваверчак представила доповідача, адвоката Володимира Вікарчука. Він промовляв на тему розводів, поділу майна і подібне.

Слідувала жвава дискусія, присутні ставили багато питань на які доповідачі давали задовільні відповіді. Після дискусії пані Ваверчак склала подяку доповідачам за їх участь. Голова пані Підвисоцька в імені відділу подякувала доповідачам і передала обом маленький подарунок на спомин цієї цікавої і корисної імпрези, та запросила численних гостей до стола, де членки подавали смачне солодке і чай.

Приємно зазначити, що нотар, пані Ліда Драган-Сидоренко і адвокат Володимир Вікарчук, обоє внуки піонерів основоположників Собору Св. Софії в Монтреалі, промовляли і відповідали на запити українською мовою.

— — —

В середу 4 листопада на місячних зборах членки відділу Доньки України мали приємність заслухати новоприйняту членку, пані Клару Пивоварчук, яка промовляла про покійну письменницю Лесю Лисак. Пані Пивоварчук прочитала бажання Лесі Лисак „Щоб я хотіла" з її тестаменту і також її оповідання „Мушкателька.. Членки пильно і з великим захопленням слухали милозвучного читання пані Пивоварчук. Вона продовжувала, читаючи спомин дивізійника, Я. Тростянецького, „Пам'яті славної землячки Лесі Лесак". Спомин цей зробив надзвичайно миле враження на присутніх. Вона також поділилась враженнями з її особистого знайомства з письменницею.

Членки довідалися дещо більше про письменницю від кореспонденційної секретарки, пані Галини Сенишин, яка знала покійну Лесю Лесак ще з шкільних часів.

Ванда Ваверчак —
освітня референтка
відділ Доньки України
в Монтреалі.

50-ЛІТТЯ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ П-ВА ІВАНА Й АННИ ПЕТРІВ

Вінніпеґ, Ман.

У п'ятницю, 31 липня 1981 р., діти і внуки Івана і Анни Петрів вшанували їх зі святом Золотого Ювілею.

Відзначення ювілею п-ва Петрів розпочалося в 4-ій год. по полудні Молебнем в Катедрі Пресв. Тройці у Вінніпеґу, який відслужив протопресвітер Ф. Керніцький при допомоззі дяка п. А. Школьного і добр. Керніцької, в присутності дітей, внуків та приятелів, які прийшли помолитися за здоров'я ювілят. Отець Керніцький згадав теплим словом їх церковну та громадську працю в українському суспільстві. Їх діти були виховані в українському, релігійному православному дусі, всі вони мали нагоду бути питомцями Інституту ім. П. Могили в часі їх університетського навчання.

Після відправи родинного Молебня, всі присутні перейшли до помешкання їх дочки Ґені і зятя Кена Бачинського на вечерю, яку приготовили діти і внуки. Після смачної вечері розвинулась веесела гутірка та весела родинна бесіда під проводом зятя Зеновія Ціпівника, який був господарем цього свята. Він привітав ювілят і прочитав різні привіти, між іншим від проводу федерального, провінційного і міського урядів.

Син Михайло в імени всіх дітей, а саме від: Савелі і Зеновія Ціпивник ,Ґені і Кена Бачинський, Віри і Дениса Келверт, разом зі своєю дружиною Марією дякував своїм родичам за їх щире серце і любов, за їх старання вивести їх на дорогу гідности і по своїй змозі дали всім освіту .

Внук Тарас Петрів в імени всіх внуків побажав дідові і бабі щастя, здоров'я і многих літ прожити. Зі співом „Многая літа" і радісним благословенням ювілятів вечерок закінчився.

Ювілят Іван зі своїми родичами прибув до Канади у 1928 р. шукати кращої долі так як усі інші це робили. Залишає з болючим серцем свою батьківщину і їде в невідоме шукати щастя в непрохідних лісах Канади. Мабуть й в той час молода Анна Сурма залишала свій рідний край з надією поліпшити свою долю разом з родиною їде до Канади у 1930 р., до свого батька, який вже був в Канаді. Тут познайомились з Іваном, хоча Анна була зі села Токи Збаразького повіту, Зах. Україна, а Іван зі села Косова Чортківського повіту. Одружились вони у 1931 році і почали господарювати у Ґронлид, Саск., де вони прожили свої молоді роки, і де причинились до будови нової церкви і Народного Дому в громаді Ґронлид.

При кінці свого побуту в громаді Ґронлид, поставили прегарний місійний хрест біля церкви.

У 1978 році переїхали на відпочинок до міста Мелфорт, а у 1981 р., на прохання дітей переїхали до Вінніпеґу.

З нагоди їх ювілею, Іван і Анна призначили: $100.00 на Колегію Св. Андрея, $50.00 на „Вісник", $50.00 на „Український Голос", $50.00 на „Промінь" і $50.00 на катедру Пресв. Тройці у Вінніпеґу. **А. Ґурські**

СВЯТО МИКОЛАЯ І РІЗДВЯНИЙ КОНЦЕРТ У ВАЛЕЙ - СУРРЕЙ, Б. К.

У неділю 20-го грудня 1981 року стараннням Батьківського Комітет під проводом о. прот. П. Блажука, настоятеля української православної парафії Успіння Пресвятої Богородиці, було влаштовано Свято Миколая з програмою різдвяного концерту, в якому брали участь учні місцевої української і недільної школи при згаданій парафії Українського Православного Центру.

Святочну програму відкрив о. настоятель, привітав учасників цієї культурної оказії, та пригадав про зберігання української культури: традиції, мови і звичаїв, а велику частину того дають рідна і недільна школа при церковних громадах. А доказом того є сьогоднішня програма святочного вечора, що завдяки свідомости родичів і учительок, які з посвятою віддано працюють.

Після вступного слова о. настоятеля розпочато концерт колядою „Бог Предвічний", що її відспівали учні української і недільної школи у супроводі музичних інструментів, на яких акомпаньювали Леслі і Степан Шевчуки. Дальше слідував дует на піяніно: „Щедрик, щедрик"... у виконанні учениць Лорі і Петрусі Голонько, так на піяніно і ще відограла коляду одна із учениць, а це Наталя Іванів.

Святочний реферат до молоді, родичів і старших виголосила добр. Параскевія Блажук — референтка культосвіти, при відділі Союзу ім. О. Кобилянської. Шановна доповідачка у своїому слові з'ясувала, а головно підкреслила цінність різдвяних традицій, що український народ віками їх велично зберігав, а продовжують це наші українські поселенці цієї свободолюбивої країни Канади, які передають цю цінну культурну, релігійну спадщину своїм нащадкам, з роду в рід. Тому і щаслива є українська молодь і діти, що мають нагоду і змогу навчатися цих чудових релігійних українських традицій, та рідної мови, яка являється „душею" українського народу.

Дальше слідувава коляда „Тиха ніч", що її відограли на інструментах два брати Леслі і Степан Шевчуки, а після цього була влаштована дитяча сценка „Вертеп" у супроводі коляди „У Вифлємі новина", що її чудово виконали учні української і недільної школи. Цікавим було також і те, що до цього мелодійного співу коляди долучилися і старші, які спільним співом з дітьми проспівали і ще кілька колядок і тут кожний із присутніх відчув той спільний і міцний духовний настрій надходячого Свята Різдва Христового.

Наступною точкою слідувала гуртова — різдвяна деклямація: „На Різдво Христове", яку виконали дуже вдало учні згаданої школи під мистецьким керівництвом пані Лесі Пріц. По цьому слідувала поява Отця Миколая, якого ролю виконав п. Степан Круліцький, що його шкільні учні зустріли привітом і піснею: „О, хто, хто Миколая любить"... Після чого відбулася гостинність Отця Миколая роздачею подарунків.

Заключне слово після програми концерту виголосила пані Оксана Круліцька, новообрана голова місцевого відділу Союзу Українок Канади, яка щиро і тепло подякувала усім виконавцям Миколаївського і Різдвяного концерту.

На закінчення слідує щира подяка всім тим, що причинилися до влаштування цього Свято-Миколаївського концерту, признання Шкільному Батьківському Комітетові і учителям української і недільної школи паням Наталці Голонько, Лесі Пріц, Наталці Іванів, Савелі Шевчук, п. Михайлові Макарові, за технічні і декоративні приспособлення, пані Климентині і панночці Ірині Макар, пані Анні Залубняк і о. прот. П. і добродійці Блажук за навчання співу українських колядок, подяка відділові Союзу Українок Канади ім. О. Кобилянської на чолі з її головою пані Оксаною Круліцькою, за моральну і фінансову допомогу.

Хай же ніколи не бракує у нашому суспільстві охочих до праці з відданою посвятою, на громадському культурно-релігійному полі, для збереження української мови традицій і своєрідних звичаїв, як в українських і недільних школах, так і в наших українських родинах, а зберігши ці цінности, то тим самим збережемо найцінніший скарб української культури, яку віками виплекав наш український народ в Україні і поза Україною. **Присутній**

БЛ. П. ЄЛИСАВЕТА ДАВИДЯК
У п'яті роковини упокоєння

Світлої пам'яті Єлисавета Давидяк, дружина, дочка, сестра і тітка племінникам, яка упокоїлась 25 липня 1978 року в Суррей, Б. К. на 46-тім році свого життя.

Похоронні відправи і молитви відправляли о. прот. П. Блажук і свящ. Г. Еріксон. Панахиду відслужено 25 липня у похороннім заведенні в каплиці Суррей Фюнерал Гом, а похоронна Літургія відправлялась в Українській Православній Церкві Успіння Пресв. Богородиці.

Бл. п. Єлисавета Давидяк залишила у гилбокому смутку чоловіка Василя Давидяка, маму Антонію Присяжну, батька Дмитра Присяжного, сестер з родинами — Марію Солтсман і Юлію Кадінґ, племінників і племінницю, ближчу і дальшу родину та багато приятелів. Вічна їй пам'ять.

Єлисавета народилась у Фиш Крік в Саскачевані 1932 р. У п'яті роковини відходу згадує свою дочку Єлисавету мама, Антонія Присяжна з Вірдейл і складає нев'янучий вінок у пам'ять Покійної на журнал „Промінь".

БЛ. П. АННА ВЕЛЕЩУК

В п'ятницю, 2 жовтня 1981 р. в Едмонтоні, по довгій недузі упокоїлась на 71 році свого життя, Анна Велещук.

Народилась Анна 14 січня 1910 р. в Західній Україні в селі Стоянові в родині Парахінів. В родині було п'ятеро дітей, три сестри і один брат. 1929 року, на 19 році свого життя Анна приїхала до Канади до родичів — вуйка Павла і Анни Ґахів до Мондеру. Тут вона довго не працювала, забрали її до себе, до Едмонтону п-во Челядини, в яких вона була як їх рідна дитина. З часом Анна познайомилась з гарним юнаком Миколою Велещуком і 1936 року вони подружились і відкрили свою власну крамницю. Тут вони невтомно працювали 10 років. Бог поблагословив подружжя двома дітьми — сином Євгеном і дочкою Мирославою. Ці діти були великою потіхою для них.

П-во Велешуки стали добрими членами Української Православної Громади в Едмонтоні. Вони дали своїм дітям добре виховання, посилали їх до української і недільної школи, СУМК, допомагали в будові Катедри Св. Івана. Анна була активною членкою відділу Союзу при Катедрі і

1975 року вона була нагороджена грамотою.

Анна вміла гарно шити і часто допомагала з різними костюмами для танців та помагав у збиранню речей до музею. Коли п-во Велещуки продали крамницю, чоловік Анни купив готель на околиці, Анна лишилася в Едмонтоні доглядати дітей, які були вже в університеті. Коли діти подружились п. Велещук купив готель у Бонівил, тут вони були разом кілька років, а 1972 року п. Велещук захворів на серце і помер в липні. Анна залишилась сама — син Євген жив з родиною в Торонті, дочка в Монтреалі.

Похорони Анни відбувся 8 і 9 1981 р. — відправляв Панахиду і похорроні відправи прот. Д. Лучак. Членки доброд. комітету, до якого Анна належала подали каву. Похоронено Анну біля її пок. чоловіка на Евергрін Меморіял Ґарден. Домовину несли сельчани з с. Стоянова.

Поминальний обід відбувся в церковній авдиторії в пам'ять покійної. По обіді прот. Д. Лучак попросив довголітню приятельку покійної — Марію Лазарук, яка говорила про Анну, як людину, як маму, як членку і громадянку, бо вони довгі роки разом працювали. Анна передплачувала „Український Голос", „Вісник", а понад все цінила свій журнал „Промінь", якого передплачувала й для інших. Була жертвенна, любила допомагати і раділа успіхами інших українських дітей. Любила квіти і город. В неї коло хати завжди були квіти і вазонки в хаті. Разом з дочкою відвідала Україну і була розчарована долею своїх рідних, бо бачила, що нічого там не поліпшилось від часу свого виїзду з України, а з Канади постійно висилала рідним посилки.

Залишила пок. Анна в глибокому смутку дітей — сина Євгена з дружиною Лією і внуками — Бенду, Тода і Христину, дочку Миросю з зятем Богданом Дмитруком, сестру Євдокію в Едмонтоні, дві сестри — Ксеню і Параню в Україні, братаницю Олю Бойко з родиною та своїх сватів Дмитруків у Монтреалів, багато приятелів.

Діти — Євген і Мирося склали сердечну подяку за квіти, відвідини дорогої мами, за нев'янучі вінки і співчуття, жіночому т-ву за приготування обіду. Спільним співом „Вічна пам'ять" закінчено поминальний обід.

Нев'янучий вінок в пам'ять мами, склала доня Мирося $50.00 на „Промінь", по $10.00 — Оля Бойко і Марія Лазарук, по $5.00 — С. Гриник і П. Калет. **Марія Лазарук**

ХОЛОДНІ ФАКТИ: Заморожувати рибу на довший час можна у воді в порожних картонах від молока. Стружена чи січена бараболя (потейто чипс) не будуть мокрі чи вогкі як цілком ЗАМОРОЗИТИ, і заховати в заморожувачі а не тримати тільки в холодільнику. Пластикові торбинки не будуть зліплюватись як будете їх тримати в холодільнику.

БЛ. П. ВАСИЛИНА ОЛЕКСІЙ

Дня 12 липня 1981 року в Ленґлей, Б. К. упокоїлася на 75 році свого життя бл. п. Василина Олексій.

Народилася Василина в жовтні 1905 року в селі Шупарка, повіт Борщів, Західна Україна в родині Слухинських. До Канади приїхала з батьками 5-літньою дитиною. Родина поселилась на фармі в околиці Дана, Саск.

У 1921 році повінчалась з Яковом Олексієм. Господарили вони на фармі недалеко Принц Алберт, Саск. У 1944 році перебралися на фарму до Алдергровч, Б. К., де вирощували печериці. По цім в 1955 році переїхали до Агезіс на відпочинок. Тут вони були активними членами УГП Церкви та доїжджали до церкви в Челевик. Василина була активною членкою відділу Союзу Українок в Агезіс.

В 1972 році п-во Олексії святкували 50-ліття свого подружжя і того року переїхали жити до Челевек.

По смерти чоловіка 18 серпня 1972 року, Василина перебралася до Ленґлей і там жила 8 років.

Бл. п. Василина зсалишила у глибокому смутку 4 сини — Петра з дружиною Наталкою в Агезіс, Василя і Ґеню в Летбридж, Альберта, Грицю й Елсі в Едмонтоні, Славка і Марджі в Келґарі. Дочки всі у Б. К. — Марія і Василь Сташини в Суррей, Софія і Андрій Николини в Ленґлей, Доця і Григорій Смит у Норт Ванкувері, Савеля і Ричард Товз у Ленґлей. Залишила також дві сестри — Катерину Ален у Салт Спринґ і Павліну Козак в Саскатуні, 23 внуків і 8 правнуків. Раніше перед нею померли два брати — Михайло і Гриць.

В середу 15 липня о. М. Сокирка відслужив Панахиду у Ленґлей у похоронному заведенні а наступного дня відбувся похорон в Агезіс. Після похорону був поминальний обід, що його приготовили членки відділу Союзу Українок при церковній громаді.

На нев'янучий вінок у пам'ять нашої мами жертвуємо $50.00 на прес. фонд журнала „Промінь". Спи спокійно наша дорога Мамо. Вічна їй пам'ять.

Діти покійної

БЛ. П. МАРІЯ ФРАНКО
Вимер, Саск.

В неділю 6 вересня 1981 р. упокоїлась в Бозі на 80-тому році свого життя бл. п. Марія Франко. Походила з родини Миколи і Анни Бадюків. Народилася в Україні, на Буковині в Чернівцях в 1902 році.

Того самого 1902 року родина Бадюків приїхала до Канади, поселилась в околиці Бюкенан, місцевість Маморинці в Саскачевані. Тут Марія виростала і в 1923 році одружилася з Миколою Франком та почали господарську працю на фармі. В 1926 році переселились в околицю Вимер. Життя в той час не було легким, але обидвоє молоді з надією та вірою працювали і дороблялися. Господь поблагословив подружжя 6-ма дітьми.

Марія Франко була активнаю членкою церковної громади і примірною членкою жіночого товариства, відділу Союзу Українок Канади. Зберігала вона українську культуру, традиції. За свою довголітню працю у відділі Союзу Українок ім. О. Басарабової була нагороджена почесним членством.

В 1953 році родина Франків перебралася до міста Ватсон, де продовжували свою громадську працю.

У вівторок, 8 вересня 1981 р., відслужено у Ватсон Панахиду, а похорон відбувся в православній церкві Св. Вознесення у Вимер. Всі похоронні служіння відправляв о. С. Сорока при великім числі присутніх.

По похоронних відправах відбувся у Сивик Сентер у Ватсон поминальний обід. Під час обіду промовляли про пок. Марію о. С. Сорока і Іван Франко з Кемсаку. Промова Івана Франка була повна любови до Марії, яка була для всієї родини як матір, всіх приймала в свій дім.

На закінчення син Василь подякував о. Сорокові, хорові, дякам, п. Е. Охітві з Вимер, Половичам з Канори, родині і всім присутнім, що так численно прибули, щоб віддати пошану покійній Марії.

Із збірки і від товариства ім. Ольги Басарабової у Вимер призначено на нев'янучий вінок на журнал „Промінь" $50.00. З того $16.00 на оплату знимки.

Хай ласкавий Господь оселить душу покійної Марії там, де всі праведники спочивають.

А. Р. — секр.

ДНІ НА САЛАТУ: Щоб відділити качан від листя головки салати стукнути добре качаном в кухонний стіл (прилавку-кавнтер). Тоді немає жодного знаку на листях як покришете. Салата не буде „жовтіти" в холодільнику як там є простелені паперові рушники що збирають вогкість. Можлери. Їх можна добре висушуити, потерти через ситко на порошок і вживати для заправи в суп, стю чи „селед дресінг".

Довкола ДОМУ

Стефанія Кульба

СОУС ІЗ ЯЄЦЬ

3 варених яєць
2 ложки хрону з оцтом сметанки

Варені яйця перетерти через ситко; додати хрін і сметанку і добре все вимішати. Коли загусте — додати сметани. Подається до шинки на Великодні Свята.

— — —

РИБА З ТОМАТАМИ (ПОМІДОРАМИ)

2½ ф. риби — покраяної на кусники
2 січеної зеленої цибульки (зрізування)
½ горнятка „сухого" білого вина
1 зубець розтертого часнику
1 бляшанка (26 унців) помідорів — відціджені
сік з ¼ цитрини
сіль і перець
січеної зеленої петрушки

Рибу вложити до скляної огнетривалої посудини, вимащеної товщем. Посолити, поперчити. Окремо заварити решту складників і зверху полляти рибу. Накрити і всунути до гарячої печі на 350° і пекти около 20 хвилин. Подавати.

— — —

МОРКВА ЗІ СМЕТАНОЮ

4 великі моркви
3 ложки сметани
1 ложчка борошна
1 ложечка масла
1 зубець часнику

Моркву почистити і покроїти в тонкі кружальця. Залляти горнятком кип'ячої води, додаючи масла, трошки солі і варити аж зм'якне.

Окремо розколотити у сметані дрібку борошна, залити моркву і нехай раз закипить. Коли хтось любить часник може додати розтертий під кінець.

CABBAGE CASSEROLE

1¼ lbs. minced pork
6 slices bacon
½ lb. kobassa
2¼ lbs. sauerkraut, canned or bottled
2 large onions, chopped
6 - 8 tablespoons shortening or oil
1 tblsp. paprika
salt and pepper to taste
¾ cup long-grain rice
2 cups sour cream

Wash sauerkraut to remove some of the brine. Cover water and simmer for about 15 minutes.

Saute onions in shortening until golden and quite sogt. Add paprika. Add pork, salt and pepper and saute for another few minutes until slightly brown. Remove from pan and set aside. Cook rice in half as much water as the direcctions on the pakage call for and for only half as long. Drain if necessary.

Cut bacon in small squares and start to fry. Cut kobassa in thin slices and fry with bacon.

Drain sauerkraut and squeeze as dry as possible. Into a greased casserole put a layer of half the sauerkraut, a layer of all the pork, a layer of all the rice, a layer of all the the bacon and kobassa, half the sour cream. Put the other of the sauerkraut on top and cover with the remaining sour cream. Bake at 350 for an hour. (Can be frozen. If freezing, save the last layer of sour cream untill ready to reheat). Serves 6.

БУРЯЧКИ

Подаємо припис на бурячки, які не тільки дуже добрі подавати на стіл на Різдво з індиком, гускою чи качкою, але також багатопоживні.

¼ горнятка меду, 1 ложечка потертої шкірки з помаранчі, ¼ горнятка соку з помаранча, ¼ горнятка соку з цитрини, ½ ложечки соли, 2 горнят зварених окремо, або з „кена" бурячків. В малій мисці змішати мед, шкірку з помаранчі, сік з цитрини і сіль, дати бурячки. Вимішати. Дати до холодільника на кілька годин. Час від часу перемішати. Сцідити і подавати на стіл до м'яса.

НОВІ КНИЖКИ ДЛЯ ДОМУ І ХАТИ

КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ НА 1982, ціна $4.00
багато ілюстрований виховний посібник.

Д. Гуменна: ВНУКИ СТОЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖЦЯ $5.00
Збірка оповідань.

О. Бердник: ЗОРЯНИЙ КОРСАР $9.00
Фантастична повість.

В. Барагура: МЕЧ І КНИГА $6.00
Біографічні оповідання.

УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ $22.00
Збірник виховних матеріялів.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ — НАШЕ МАЙБУТНЄ $8.00
Есеї і антологія про українську дитину.

КАТАЛОГ НАШИХ ВИДАНЬ.

Замовлення прошу слати на адресу:

ГУРТОК ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ
16 Rivercrest Road
Toronto, Ontari M6S 4H3
Tel. 769-2535

ІНДИВІДУАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ

Софія Ясеньчук — Ванкувер	$25.00
Текля Кравчук — Виниярд, Саск.	20.00
Параска Мельник — Бирнабі, Б. К.	20.00
Соня Стратійчук — Саскатун	20.00
Іван Олянський — Монтреал	15.00
Ольга Шулга — Торонто	13.00
Нелі Шевадуська — Розбирн, Ман.	13.00
А. Чорнейко — Ст. Кетерінс	11.00
Михаліна Козар — Етелберт, Ман.	10.00
О. Мой — Ст. Кетерінс	10.00
Олена Маковецька — Чатам, Онт.	10.00
С. Іванків — Скотленд, Онт.	10.00
П. Бойчук — Келовна, Б. К.	10.00
А. Апонюк — Давфин	10.00
Відділ ім. О. Кобилянської — Чиливек	10.00
К. Кірстюк — Норт Ванкувер	8.00
Наталя Березнюк — Вайлвуд, Альберта	8.00
Анна Федун — Торонто	8.00
Добр. Емілія Труфин — Давфин	8.00
П. Завадська — Ляшін, Кве.	8.00
А. Масиник — Саскатун	8.00
Лідія Лібер — Торонто	8.00
І. В. Мельник — Реджайна	8.00
Дора Воронюк — Едмонтон	8.00
Ірина Лукасевич — Брамлі, Онт.	8.00
Добр. О. Сацевич — Савт Бирнабі, Б. К.	6.00
М. Ґудзяк — Вінніпеґ	6.00
Надія МекДоналд — Келґари	6.00
Міра Маланчук — Монтреал	6.00
Анна Дорош — Саскатун	5.00
М. Зимовець — Монтреал	5.00
Галя Маріянич — Ту Гилле, Альберта	5.00
П. Дверничук — Торонто	5.00
М. Бурак — Бімзвил, Онт.	5.00
Олена Дзюбенко — Ванкувер	4.00
М. Стефюк, — Агесіс, Б. К.	4.00

По $3.00 склали: Ніна Вірстюк — Едмонтон, Оля Стручинська — Давнсвю, Онт., Олена Мишкевич — Давнсвю, Марія Юрків — Кемсак, Саск., Анна Стахник — Гамільтон, Даруся Пасічник — Мейпл Ридж, Б. К., Анаст. Грицак — Овкбирн, Ман., Наталка Манчук — Торонто, Анна Стахів — Торонто, О. Дудник — Монтреал, Теодора Гаврисишин — Вінніпеґ, Ф. Ґалан, Кенора, Онт., Ірина Різник — Келґари, Текля Кудрик — Ватсон, Саск., з Мирнам, Альберта склали **по $3.00** почерез свою референтку М. Метрунець — Ксеня Ханасик, Марія Метрунець, Милдред Дубелт і Гафія Личак, О. Ґаук — Ґранд Прері, Альберта, С. Михасів — Кемсак, К. Горбачевська — Монтреал; **по $2.00** — Марія Мітран — Келовна, Б. К.,

СПРОСТУВАННЯ

В числі „Промення" з січня 1982 р. на стор. 34 у святочному привіті відділу ім. Лесі Українки в Гамільтоні має бути:

З нагоди Різдва Христового
і наступаючого нового 1982 року
вітаємо
Централю Союзу Українок Канади . . .
За недогляд просимо вибачення — **Редакція**

Редакція застерігає собі право скорочувати дописи і виправляти мову. Хочемо дати місце в журналі всім тим, що дописують тому всякі дописи мусять бути читко написані і без обширних описів.

Редакція

НОВЕ ЦІННЕ ВИДАННЯ

(З стор. 21)

шизмом. Автор спогадів, як центральна, а то й провідна постать описуваних подій, —нотує й оцінює їх із становища активного очевидця; він, стоячи на позиціях об'єктивного соборництва, безпристрасно розповідає правду про Україну, про її народ та про його політику; він зокрема насвітлює критичне положення українського повстанського руху, що організувався проти надій на державну перемогу, — часто для самого захисту безборонного українського населення від грабіжу й терору так з боку брутальної сили Комуністичної Партії, як і з боку не менш жорстокого фашизму. Книжка закінчується розповіддю про створення в німецькому запіллі перших частин Української Національної Армії, що була під командою генерала Павла Шандрука.

Тому-то, „Армія без держави" — це книжка, яку треба прочитати кожному свідомому українцеві. Технічно, книжка є люксусового видання; вона окрашена мистецькою обкладинкою Р. Глувка й збагачена портретом автора та документальними світлинами. Книжка завершується англомовним епілогом та покажчиком імен. Ціна книжки: в твердій оправі — $20.00; в м'якій — $15.00. Адреса замовлень:

RESEARCH INSTITUTE OF VOLYN
P.O. Box 606,
Winnipeg, Man., Canada R3C 2K3

ПРИДБАЛИ НОВІ ПЕРЕДПЛАТИ

Олена Дзюбенко — Ванкувер	**1**
Маргарета Ременда — Норт Ванкувер	**1**
Марія Іванишин — Вінніпеґ (сама)	**1**
Мині Склярук — Канора, Саск.	**1**
М .Світ — Сіятл, США	**1**
Т. Островерха, рефер. від. Л. Українки в Едмонтоні	**1**
Відділ О. Пчілки в Бирнабі	**1**
Юстина Талпаш — Бюкенан, Саск.	**1**

Складаємо щиру подяку всім тим, що складають свої пожертви на журнал. Вони свідомі того, що сама передплата не вистачає на покриття видатків видавання журнала. Зросли великі кошти друку, пошта майже подвоїлась і оплата кліш подорожіла.

Зокрема щиро дякуємо тим членкам і референткам, які здобувають нових передплатниць, бо це є дуже цінна заслуга супроти журнала і організації.

Редакція і Адміністрація

P T-12
HAWRYSH MRS KATE OCT 82
602-11112-101 ST
EDMONTON ALTA
T5G 2A2

ISSN 0380-2140

ЧИ ВИ ВЖЕ НАБУЛИ СОБІ

"UKRAINIAN CANADIANA"

Книга має 12 статтей про мистецтво, кераміку, Різдвяні та Великодні звичаї, куховарство, ткацтво, ношу, танці, писанки, вишивки, літературу, музику та дереворізьбу.

Книга, розміром 8½ на 8½ цалів, гарно оправлена в тверду полотняну оправу з золотим витиском.

Крім 100 стор. статтей, книга має велику бібліографію, понад 100 гарних кольорових фотографій із українських канадських ручних виробів, гарний папір і чистий друк.

ЦІНА В ПРОДАЖУ $12.00.

ПОШТОВА ОПЛАТА 50 центів.

ДРУКОВАНА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

A 25, 11024 - 82 Avenue
Edmonton, Alberta, Canada
T6G 0T2